

Rapportage vangnetvoorzieningen Sociaal Domein 2025

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Algemeen.....	5
Algemeen - Totale kosten sociaal domein.....	5
Algemeen - Kosten vangnetvoorzieningen sociaal domein.....	6
Algemeen - Huishoudens met voorziening in Sociaal Domein.....	7
Algemeen - Huishoudens met stapeling voorzieningen.....	8
Algemeen - Conclusies.....	9
Wmo.....	10
WMO - Wmo totaal.....	10
WMO - Huishoudelijke ondersteuning.....	12
WMO - Immateriële ondersteuning.....	13
WMO - Beschermd Wonen en Beschermd Thuis.....	14
WMO - PGB immateriële hulp.....	15
WMO - Materiële voorzieningen.....	16
WMO - Gehandicaptenparkeerkaart (GPK).....	17
WMO - Valleihopper.....	18
Wmo - Conclusies.....	19
Jeugd.....	20
Jeugd - Jeugdhulp totaal.....	20
Jeugd - Jeugdhulp ambulant totaal.....	22
Jeugd - EED/Dyslexie.....	23
Jeugd - Ambulante begeleiding.....	24
Jeugd - Ambulante behandeling.....	25
Jeugd - Ambulante GGZ.....	26

Jeugd - Ambulant jeugdhulp in een groep.....	27
Jeugd - Landelijk ingekochte jeugdhulp.....	28
Jeugd - Jeugdhulp veiligheid.....	29
Jeugd - Verblijf totaal.....	30
Jeugd - Verblijf pleegzorg.....	31
Jeugd - Verblijf residentieel.....	32
Jeugd - Verblijf overig.....	33
Jeugd - PGB.....	34
Jeugd - Conclusies.....	35

Participatie.....	36
Participatie - Bijstand.....	37
Participatie - Re-integratie en participatie.....	39
Participatie - Individuele inkomenstoeslag.....	40
Participatie - Minimaregelingen.....	41
Participatie - Collectieve zorgverzekering.....	43
Participatie - Vroegsignalering schulden.....	44
Participatie - Schuldhulpverlening.....	45
Participatie - Conclusies.....	45

Inleiding

De *Visie Sociaal Domein 2040* van de gemeente Barneveld schetst een samenleving die **samen, zorgzaam en verbonden** is. Waar inwoners zoveel mogelijk zelfredzaam zijn, elkaar ondersteunen waar dat kan en waar de gemeente aanvullend is waar dat nodig is.

Binnen deze brede visie vormt maatschappelijke ondersteuning een belangrijk onderdeel. De gemeente Barneveld is verantwoordelijk voor vrijwel alle ondersteuning aan inwoners op grond van de Wmo, de Jeugdwet, de Participatiewet en de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening.

De visie beschrijft dat we monitoring op meerdere niveaus ontwikkelen: beleidsdoelen, uitvoering, ervaringen van inwoners en het gebruik en de kosten van voorzieningen. Deze rapportage vormt de eerste uitwerking van één van die niveaus: de monitoring van het gebruik en de kosten van de vangnetvoorzieningen.

Doel van deze rapportage

Deze rapportage geeft een samenhangend overzicht van het gebruik en de kosten van individuele vangnetvoorzieningen binnen de domeinen jeugd, Wmo en participatie. We volgen trends in aantallen inwoners, typen ondersteuning, kosten, verschuivingen in doelgroepen, stapeling van ondersteuning en veranderingen in de zwaarte van hulp. Waar mogelijk worden deze ontwikkelingen in perspectief geplaatst, onder andere door vergelijking met landelijke trends.

Samenhang met monitoring Hervormingsagenda Jeugd

De gemeente Barneveld werkt aan de uitvoering van het lokaal plan Hervormingsagenda jeugd. Dit plan geeft richting aan de inhoudelijke en financiële hervormingen binnen het jeugddomein en bevat concrete acties die ook betrekking hebben op de voorzieningen voor jeugdhulp die in deze rapportage sociaal domein worden beschreven. De voortgang van deze acties wordt separaat gevolgd en verantwoord via de halfjaarlijkse raadsmemo en de halfjaar-rapportage lokaal plan Hervormingsagenda jeugd (maart en september).

De rapportage sociaal domein en de monitoring van het lokaal plan Hervormingsagenda jeugd vullen elkaar daarbij aan. Waar de halfjaarrapportages zich richten op de voortgang en effecten van specifieke hervormingsacties, biedt deze rapportage inzicht in het bredere gebruik en de kostenontwikkeling van de vangnetvoorzieningen. Samen vormen zij een samenhangend informatie kader voor de sturing op het sociaal domein en de verdere uitwerking van de Hervormingsagenda jeugd.

Kanttekeningen

Methodologische kanttekeningen

- De rapportage bevat een selectie van indicatoren die op dit moment betrouwbaar beschikbaar zijn en passen bij het abstractieniveau voor college en raad.
- Landelijke vergelijkingen zijn alleen opgenomen wanneer definities en registraties voldoende overeenkomen.
- De rapportage is gebaseerd op de best beschikbare data tot en met 2025; eventuele latere correcties kunnen tot kleine verschillen leiden in de toekomst.
- Aantallen kleiner dan 10 worden niet weergegeven, conform de CBS-richtlijn en ter bescherming van de privacy van inwoners.

Inhoudelijke kanttekeningen

- De rapportage richt zich op het gebruik en de kosten van vangnetvoorzieningen; aspecten zoals effectiviteit, kwaliteit van uitvoering en ervaren ondersteuning vallen buiten de scope van deze rapportage.

- Preventieve inzet, inzet uit het informele netwerk van inwoners en van inwoners zelf vallen buiten de scope van deze rapportage. Ook inzet vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw) vallen buiten de scope van deze rapportage.

Contextuele kanttekeningen

- Loon- en prijsontwikkelingen hebben een aanzienlijke invloed op de kostenstijgingen. In de periode 2022 tot en met 2025 zijn deze kosten met 20-25% toegenomen.
- De bevolkingsgroei van Barneveld, van 59.082 inwoners (1 januari 2022) naar 63.927 inwoners (1 januari 2026), een stijging van 8,2%, leidt tot een toename van het aantal verstrekte voorzieningen en daarmee tot hogere kosten.

Leeswijzer

De opbouw van deze rapportage is als volgt:

- Allereerst presenteren we een aantal algemene trends en ontwikkelingen binnen de gemeentelijke vangnetvoorzieningen. Hierbij gaat het onder meer om het totaalgebruik van voorzieningen, de ontwikkeling van de kosten, het aantal indicaties en de mate van stapeling van voorzieningen.
- Vervolgens wordt per domein (Wmo, jeugd en participatie) dieper ingezoomd op de ontwikkelingen binnen de betreffende vangnetvoorzieningen.
- Elk onderdeel start met een korte toelichting op de scope en reikwijdte van de cijfers. Daarna worden de belangrijkste indicatoren weergegeven, gevolgd door een duiding van de trends.

Ieder deelhoofdstuk sluit af met een aantal conclusies, waarin de belangrijkste bevindingen worden samengevat.

Algemeen

In dit hoofdstuk schetsen we een algemeen beeld van het gebruik van voorzieningen in het sociaal domein en de kosten hiervan:

- De totale kosten van het sociaal domein in de gemeente Barneveld.
- Kostenontwikkeling binnen vangnetvoorzieningen in het sociaal domein, inclusief vergelijking met landelijke cijfers.
- Aantal huishoudens met een vangnetvoorziening, inclusief landelijke vergelijking.
- Percentage huishoudens met een vangnetvoorziening in het sociaal domein, inclusief landelijke vergelijking.
- Aantal huishoudens met een stapeling van voorzieningen, zowel binnen één domein als domeinoverstijgend, met landelijke vergelijking.

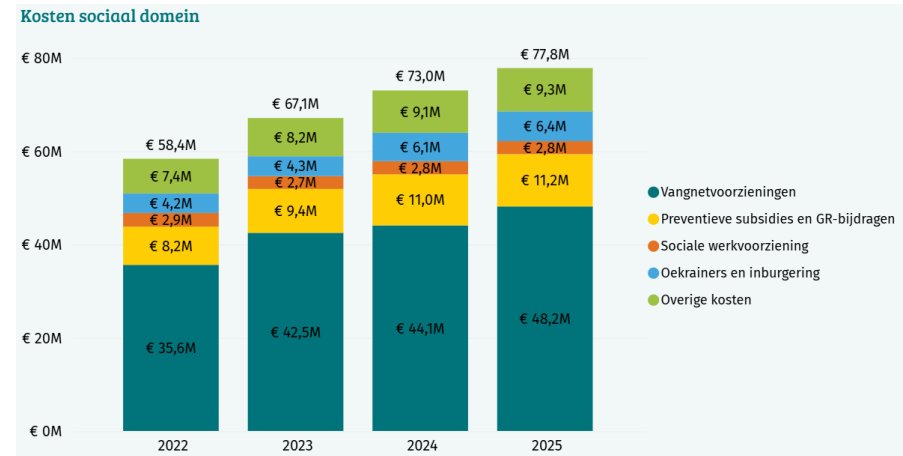
Algemeen – Totale kosten sociaal domein

Toelichting

De eerste grafiek toont de totale kosten binnen het sociaal domein. De uitgaven zijn onderverdeeld in de volgende hoofdcategorieën:

- Gemeentelijke vangnetvoorzieningen binnen de domeinen jeugd, Wmo en participatie.
- Subsidies en GR-kosten voor preventie. Preventie kan op verschillende wijzen worden gedefinieerd. In deze rapportage zijn alleen de kosten opgenomen voor de GGD (GR), Welzijn Barneveld, Stichting Connect, MEE, het Sociaal-juridisch Steunpunt en het CJG.
- Sociale werkvoorzieningen, voor werk en begeleiding voor mensen met een arbeidsbeperking.
- Opvang van Oekraïners en inburgering.
- Overige kosten, zoals overige subsidies binnen het sociaal domein en de bekostiging van peuteropvang in het kader van het Onderwijsachterstandenbeleid.

Niet meegenomen in de grafiek zijn personele kosten.

Duiding

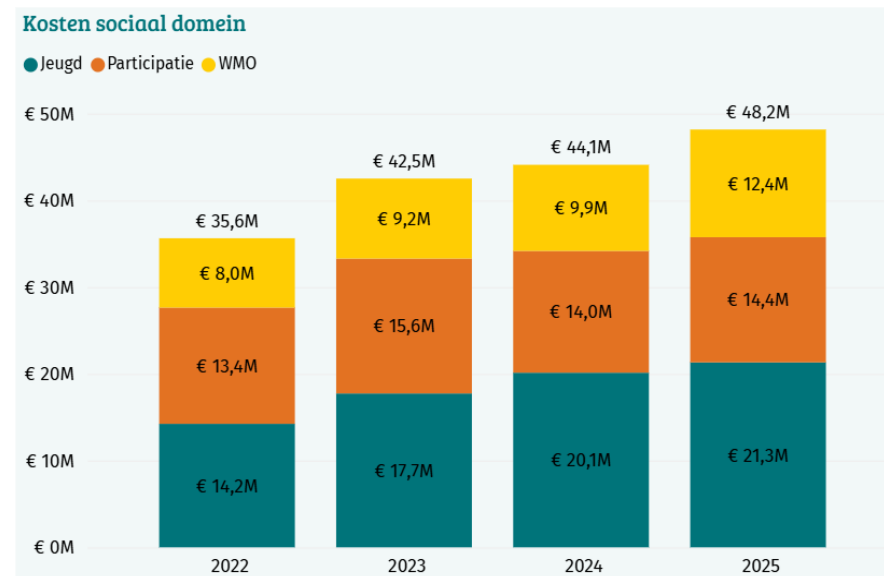
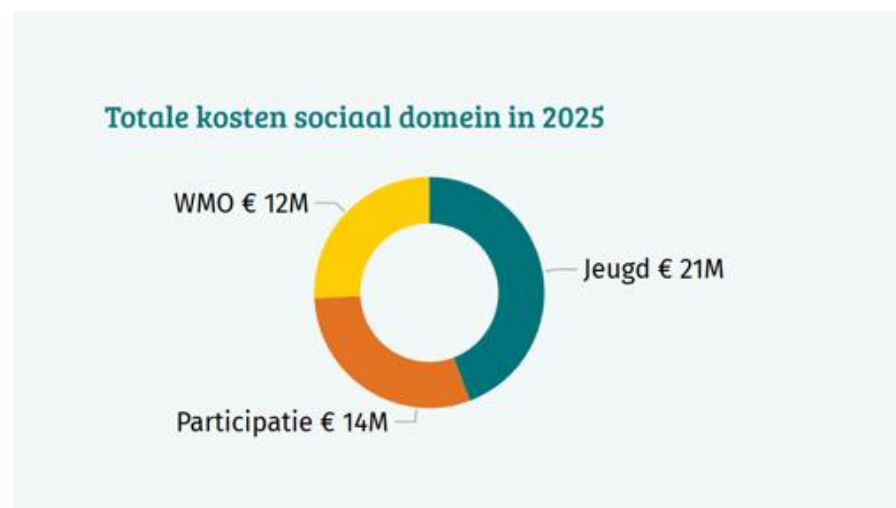
Tussen 2022 en 2025 stegen de totale kosten in het sociaal domein, vooral door bevolkingsgroei en loon- en prijsontwikkelingen. Gecorrigeerd voor deze factoren blijven de kosten grotendeels stabiel. De uitgaven aan vangnetvoorzieningen namen wat meer toe dan verwacht kon worden op basis van inwonergroei en loon- en prijsontwikkelingen. Dit gold ook voor opvang van Oekraïners en inburgering; hiervoor ontving de gemeente extra middelen. Ook de kosten voor preventie stijgen iets harder dan op basis van algemene ontwikkelingen te verwachten was, vooral door hogere GR-kosten van de GGD en uitbreiding van taken binnen de Brede SPUK-regeling voor sport, bewegen, cultuurparticipatie, gezondheidsbevordering en de sociale basis. Voor deze extra taken kreeg de gemeente eveneens aanvullende rijksmiddelen.

Algemeen – Kosten vangnetvoorzieningen sociaal domein

Toelichting

De volgende grafieken geven de kosten en kostenontwikkelingen van de gemeentelijke vangnetvoorzieningen binnen het sociaal domein weer, uitgesplitst naar de domeinen Wmo, Jeugd en Participatie. Uitgesloten hierbij zijn de onderdelen waarvoor Ede, als centrumgemeente rechtstreeks de kosten betaalt. Dit betreft met name trajectkosten voor Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang.

Een kanttekening bij deze cijfers is dat in 2022 en 2023 binnen het onderdeel participatie ook de kosten voor de energietoeslag vielen. In 2024 en 2025 werd deze toeslag niet meer verstrekt.

Duiding

De totale kosten binnen het sociaal domein laten een stijgende lijn zien tussen 2022 en 2025. Een deel van deze groei wordt verklaard door de groei van het aantal inwoners en de loon- en prijsontwikkelingen, evenals demografische trends zoals vergrijzing en het langer zelfstandig thuis wonen van ouderen.

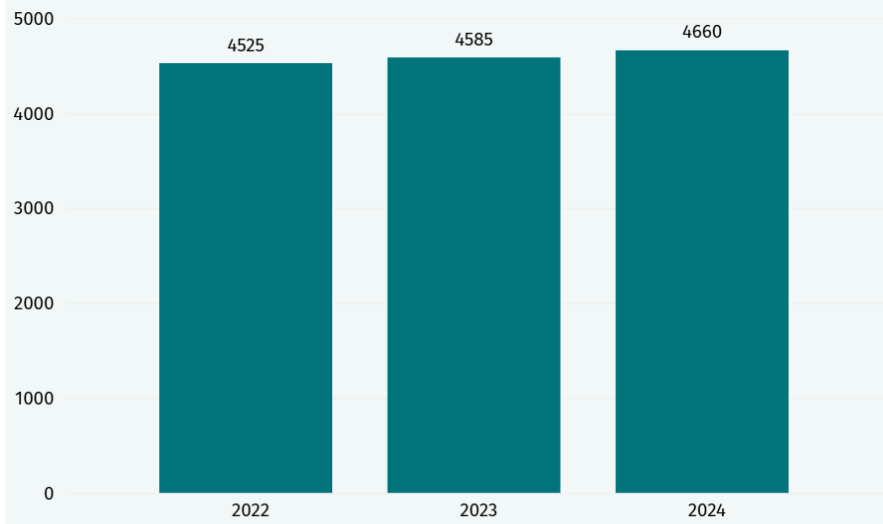
Algemeen – Huishoudens met voorziening in Sociaal Domein

Toelichting

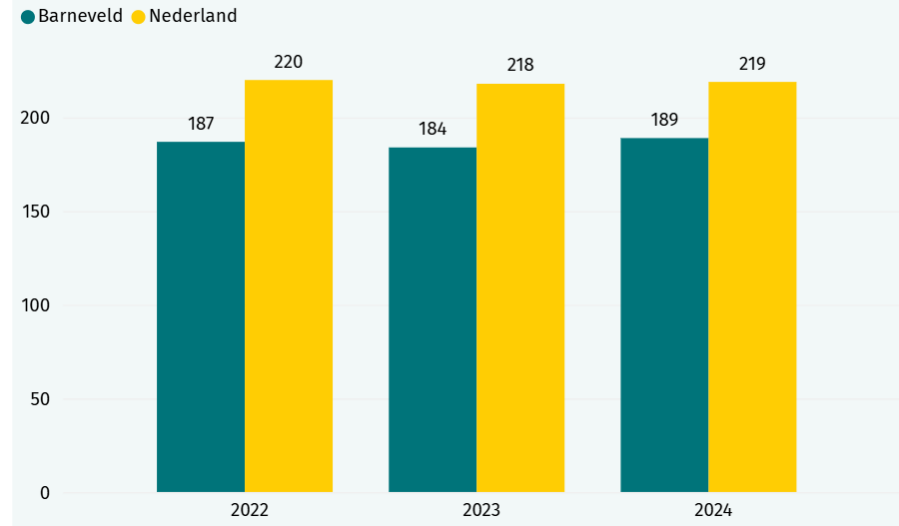
De volgende twee grafieken laten zien hoeveel huishoudens in de gemeente Barneveld gebruikmaken van een gemeentelijke vangnetvoorziening binnen het sociaal domein. Niet meegenomen hierin zijn, om een goed vergelijk te kunnen maken met de landelijke cijfers, de minimaregelingen, schuldhulpverleningstrajecten, gehandicapten-parkeerkaart en de Valleihopper.

Weergegeven is zowel het absolute aantal huishoudens met een voorziening in het sociaal domein als het aantal per 1.000 huishoudens. De cijfers zijn beschikbaar voor 2022–2024, waarbij het relatieve aantal ook wordt vergeleken met het landelijke beeld.

Aantal huishoudens met een voorziening in sociaal domein

Huishoudens per 1000 inwoners met een voorziening in sociaal domein

Duiding

Het aantal huishoudens met een voorziening is de afgelopen jaren licht gestegen, vooral door de groei van de gemeente. Gecorrigeerd voor het aantal huishoudens (per 1.000) blijft het beeld stabiel. De gemeente Barneveld ligt daarbij structureel onder het landelijke gemiddelde, wat betekent dat relatief minder huishoudens ondersteuning ontvangen.

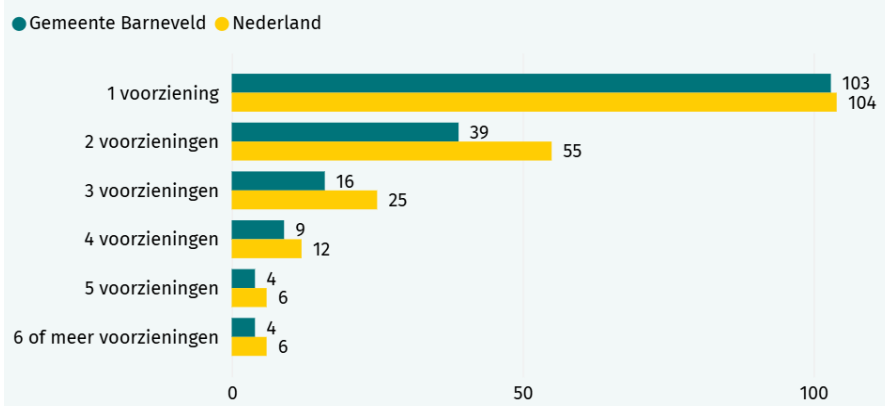
Algemeen – Huishoudens met stapeling voorzieningen

Toelichting

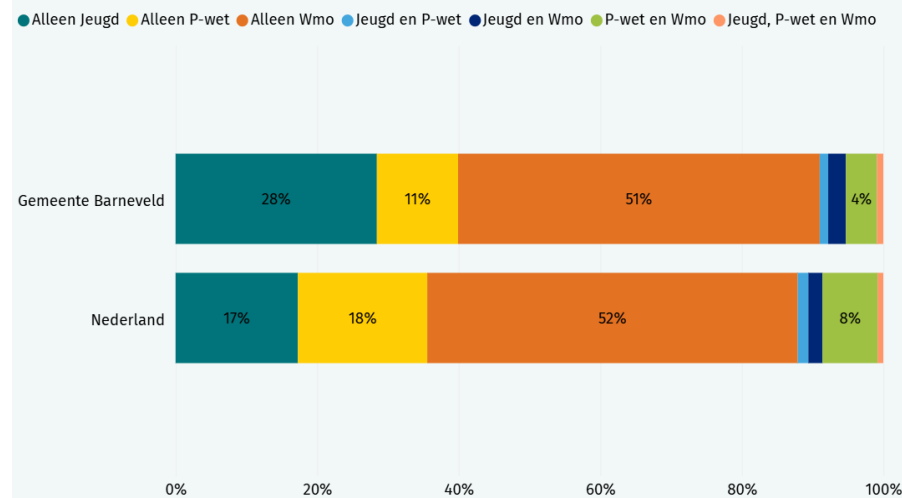
De volgende grafieken laten zien in welke mate huishoudens gebruikmaken van meerdere voorzieningen binnen het sociaal domein. Dit kan gaan om stapeling binnen één domein (bijvoorbeeld meerdere Wmo-voorzieningen), maar ook om gebruik van voorzieningen uit verschillende domeinen, zoals jeugd, Wmo en participatie.

In de eerste grafiek wordt het aantal huishoudens met meerdere voorzieningen weergegeven per 1.000 huishoudens. De tweede grafiek toont de procentuele verdeling van huishoudens naar het gebruik van voorzieningen binnen en over de verschillende domeinen. De weergegeven cijfers hebben betrekking op het eerste halfjaar van 2024.

Stapeling voorzieningen sociaal domein eerste halfjaar 2024

Huishoudens naar soort voorziening en combinatie

Duiding

Uit de cijfers blijkt dat in de gemeente Barneveld de meerderheid van de huishoudens één enkele voorziening ontvangt. In het landelijke beeld zien we juist vaker stapeling van voorzieningen. Wanneer er sprake is van stapeling, gaat het meestal om meerdere voorzieningen binnen één domein. Bij ongeveer 8% van de huishoudens met een voorziening in het sociaal domein betreft het een stapeling over meerdere domeinen, en bij slechts 0,6% gaat het om een stapeling van voorzieningen uit alle drie de domeinen.

Algemeen - Conclusies

Trend: stijging in gebruik en kosten, maar relatief stabiel na correctie

De kosten binnen het sociaal domein en het aantal huishoudens met een voorziening stijgen in absolute zin. Een groot deel hiervan wordt verklaard door bevolkingsgroei en loon- en prijsontwikkelingen. Na correctie hiervoor blijft een relatief stabiel - en slechts licht stijgend - patroon over.

Vangnetvoorzieningen: lichte extra groei en toenemende complexiteit

De kosten voor vangnetvoorzieningen stijgen wat sterker dan verwacht op basis van demografie en prijsontwikkeling, hoewel het aantal cliënten per 1.000 inwoners stabiel blijft. Dit wijst erop dat de gemiddelde kosten per cliënt toenemen. Een verklaring hiervoor is dat de complexiteit van hulp- en ondersteuningsvragen binnen de groep die ondersteuning ontvangt toeneemt.

Samenhang met preventieve inzet

Preventie speelt een belangrijke rol in het beperken van toekomstige druk op Wmo, jeugd en participatie. De preventiekosten zijn de afgelopen jaren iets sterker gestegen dan verwacht op basis van demografische groei en loon- en prijsontwikkeling. Dit komt vooral door hogere GR-kosten van de GGD en extra taken binnen de Brede SPUK-regeling, waarvoor de gemeente aanvullende middelen ontvangt. Deze ontwikkeling sluit aan bij landelijke bewegingen zoals het Integraal Zorgakkoord (IZA/AZWA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), die gemeenten stimuleren om meer in te zetten op preventie. Het ligt voor de hand dat deze ontwikkeling zich de komende jaren voortzet.

Wmo

De gemeente biedt diverse vangnetvoorzieningen op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Deze ondersteuning helpt inwoners om zo zelfstandig mogelijk te leven en mee te doen. Wanneer iemand hulp nodig heeft en de ondersteuning vanuit het eigen netwerk of het preventieve veld onvoldoende is, kan hij of zij bij de gemeente een Wmo-voorziening aanvragen.

Doelgroep

Wmo-ondersteuning is er voor inwoners die door lichamelijke, psychische of sociale beperkingen niet voldoende zelfredzaam zijn. Dat betreft niet alleen ouderen, maar ook andere groepen die tijdelijk of langdurig ondersteuning nodig hebben, zoals mensen met een beperking, inwoners met psychische problemen of mensen in een kwetsbare thuissituatie. De Wmo biedt ondersteuning aan inwoners vanaf 18 jaar. Materiële voorzieningen vormen hierop een uitzondering en zijn inzetbaar voor alle leeftijden. De Wmo is een vangnet wanneer hulp uit het eigen netwerk of het preventieve veld niet toereikend is.

Soorten ondersteuning

Binnen de Wmo bestaan diverse soorten voorzieningen. De belangrijkste categorieën zijn:

- Immateriële voorzieningen, waaronder wooncoaching, jongerencoaching 18+, dagactiviteiten, beschermd werk en logeeropvang.
- Materiële voorzieningen, zoals rolstoelen, scootmobielen, douchestoelen of woningaanpassingen
- Huishoudelijke ondersteuning
- Verplaatsingsvoorzieningen zoals de Valleihopper en gehandicaptenparkeerkaarten
- Voorzieningen zoals Beschermd Wonen, Beschermd Thuis en Maatschappelijke Opvang

WMO - Wmo totaal

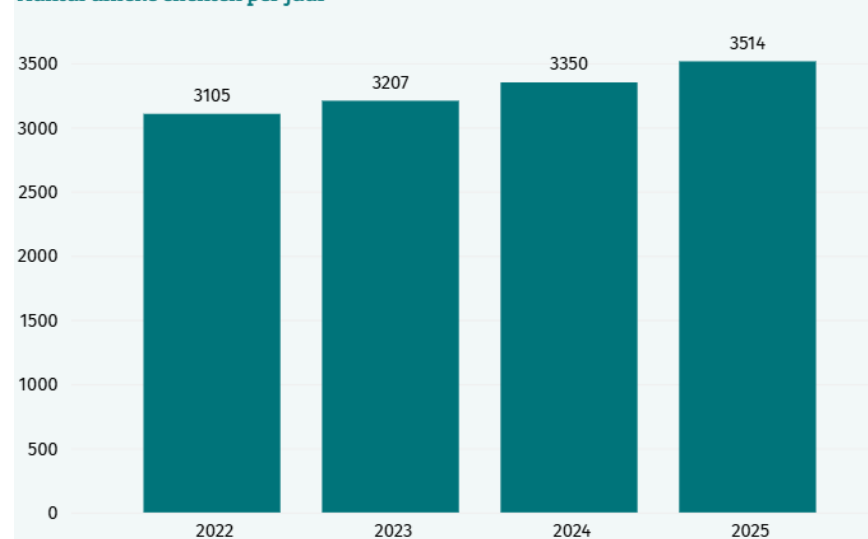
Toelichting

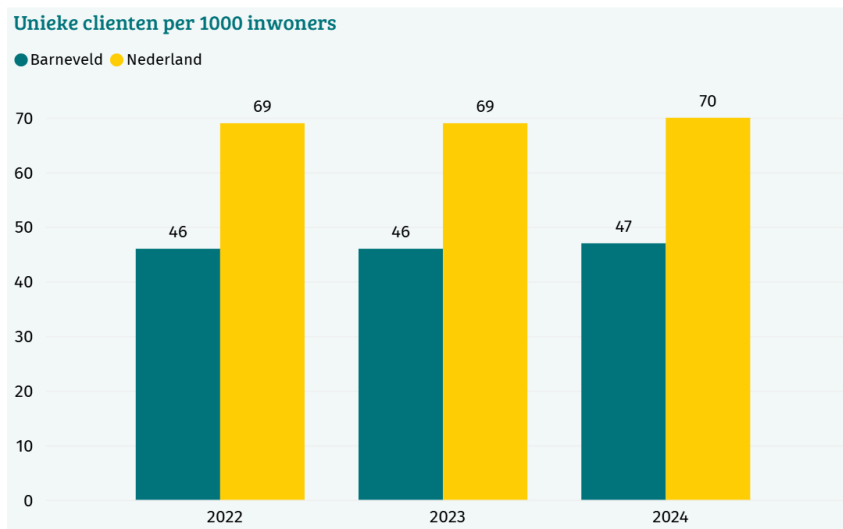
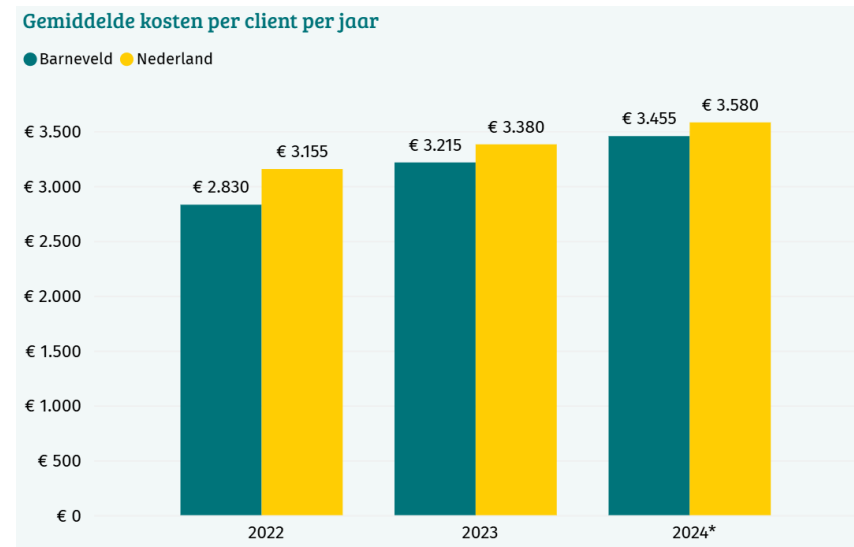
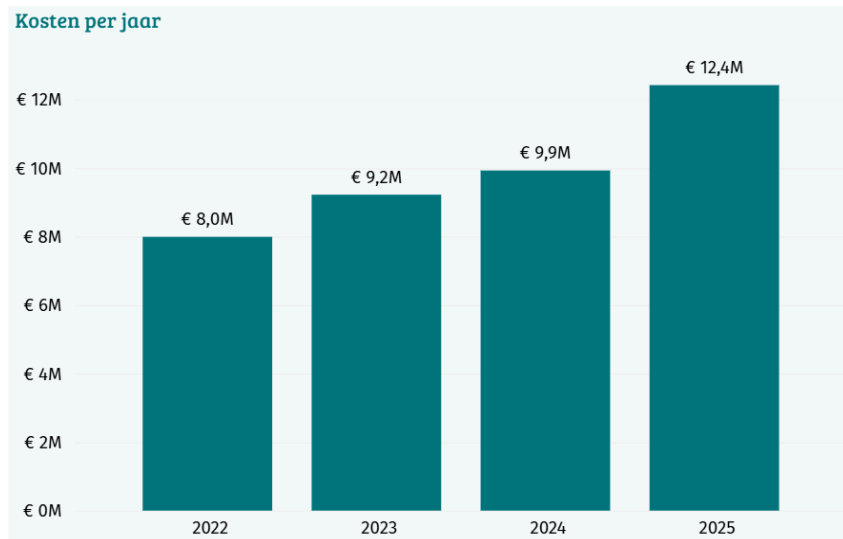
De volgende grafieken gaan over het totaal aantal inwoners dat gebruikmaakt van een geïndiceerde Wmo-voorziening en de kosten hiervan. Het gaat hierbij om alle vormen van door de gemeente geïndiceerde ondersteuning die onder de Wmo vallen, zoals huishoudelijke ondersteuning, begeleiding, dagactiviteiten, hulpmiddelen en vervoer.

Hierbij zijn de kosten die rechtstreeks via centrumgemeente Ede worden betaald niet meegenomen. Dit betreft met name de trajectkosten voor Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang.

De cijfers worden weergegeven in absolute aantallen, totale kosten, het aantal cliënten per 1.000 huishoudens en de gemiddelde kosten per inwoner. Hiermee kan zowel de volumegroei als de financiële ontwikkeling worden gevolgd, los van demografische veranderingen. De lokale gegevens zijn beschikbaar voor de jaren 2022 tot en met 2025. Voor de vergelijking met het landelijke beeld (per 1.000 huishoudens) zijn (voorlopige) cijfers beschikbaar tot en met 2024.

Aantal unieke cliënten per jaar

Duiding

Het totaal aantal inwoners dat gebruikmaakt van Wmo-ondersteuning is de afgelopen jaren toegenomen. Deze stijging wordt deels verklaard door de bevolkingsgroei in de gemeente, maar ook wanneer wordt gecorrigeerd voor demografie zien we een toename: het aantal cliënten per 1.000 huishoudens stijgt. Dit sluit aan bij landelijke ontwikkelingen en wordt mede veroorzaakt door vergrijzing: een groeiende groep ouderen woont langer zelfstandig en heeft ondersteuning nodig om dit vol te houden.

De totale kosten van Wmo-ondersteuning nemen eveneens toe. De kostenontwikkeling wordt deels verklaard door volumegroei, maar ook door factoren als loon- en prijsontwikkeling en een toenemende complexiteit van ondersteuningsvragen.

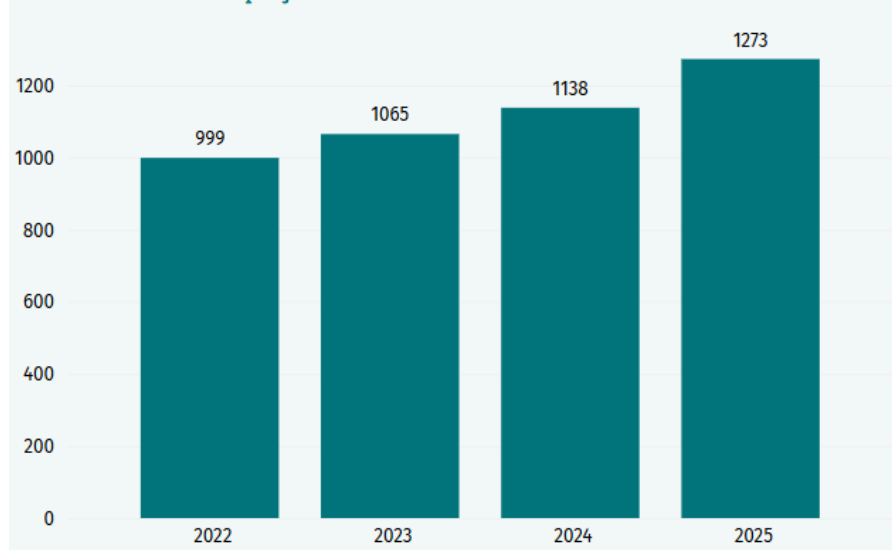
De afschaffing van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in 2020 en de invoering van het vaste abonnementstarief (in 2026: € 21,80 per maand) hebben de drempel voor ondersteuning verlaagd, wat met name zichtbaar was bij de huishoudelijke ondersteuning. In 2025 is bovendien een extra stijging van de totale kosten zichtbaar, grotendeels als gevolg van nieuwe aanbestedingen waarbij, op basis van onafhankelijk kostprijsonderzoek en conform de AMvB Reële prijs Wmo, hogere tarieven zijn vastgesteld.

WMO - Huishoudelijke ondersteuning

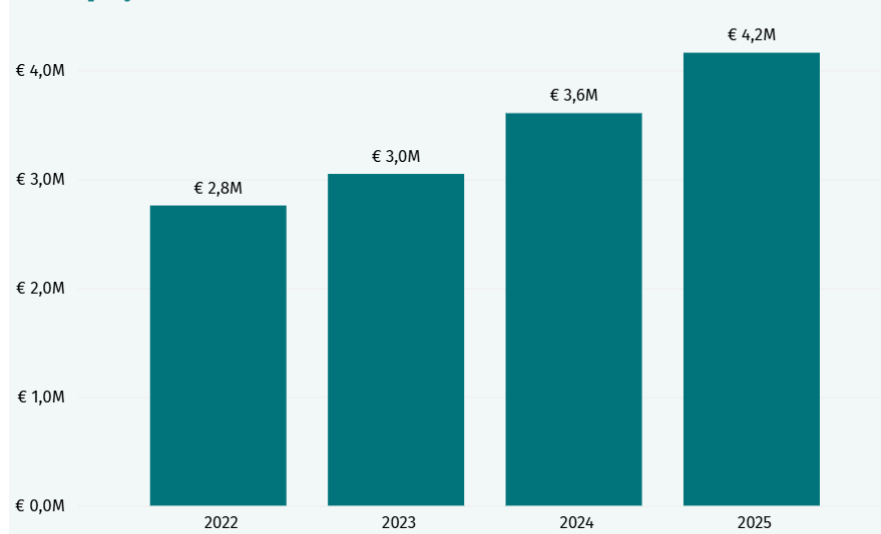
Toelichting

De volgende grafieken gaan over het aantal huishoudens dat huishoudelijke ondersteuning ontvangt op basis van de Wmo en de kosten hiervan. Het gaat hierbij uitsluitend om inwoners die formele, geïndiceerde ondersteuning ontvangen. Niet inbegrepen zijn: huishoudelijke hulp die inwoners zelf inkopen bij commerciële aanbieders zonder Wmo-indicatie, ondersteuning die via andere wetgeving wordt verkregen (zoals de Zorgverzekeringswet), en hulp vanuit het eigen netwerk.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Het aantal huishoudens dat gebruikmaakt van huishoudelijke ondersteuning is de afgelopen jaren toegenomen. Dit komt deels door bevolkingsgroei en vergrijzing: meer ouderen wonen langer zelfstandig thuis en hebben ondersteuning nodig. Daarnaast stijgen de totale kosten, zowel door de groeiende vraag als door loon- en prijsontwikkelingen. De afschaffing van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage in 2020 en de invoering van het vaste abonnementsstarief (in 2026: €21,80 per maand) hebben de drempel voor ondersteuning verlaagd.

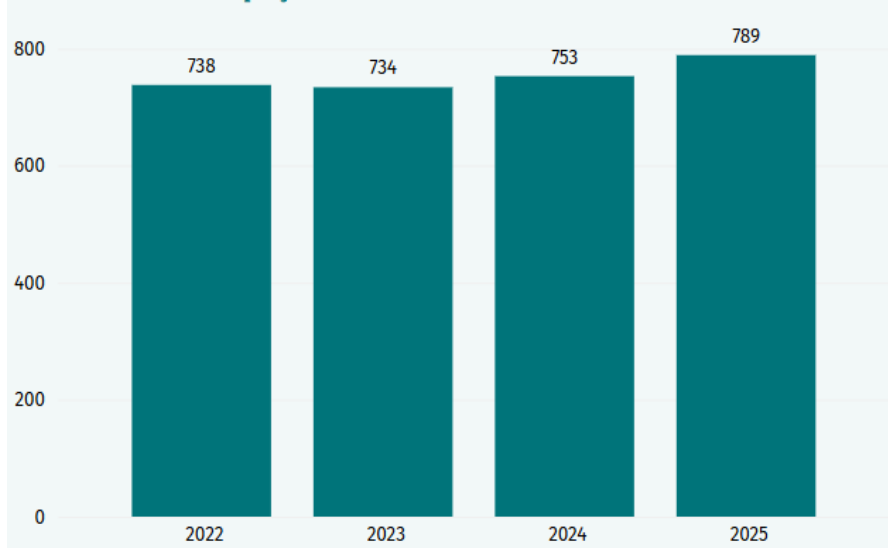
WMO - Immateriële ondersteuning

Toelichting

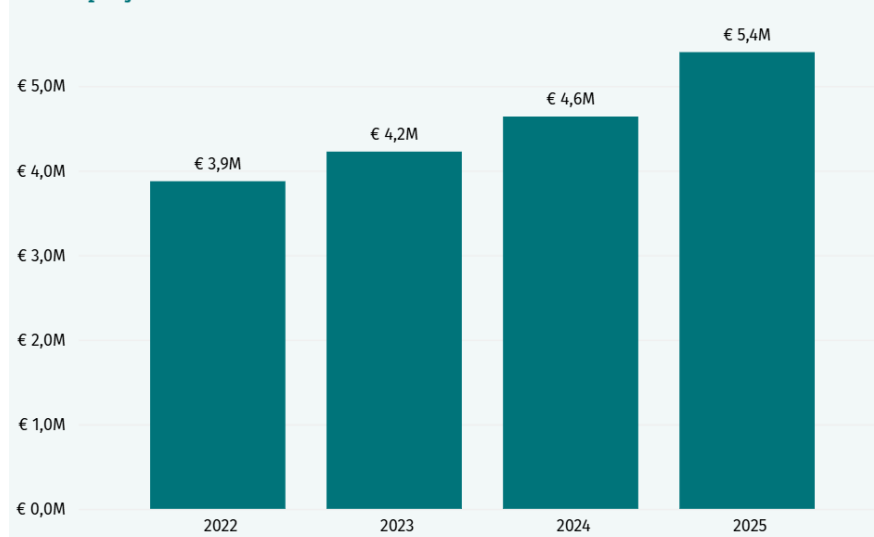
De volgende twee grafieken gaan over de inzet en kosten van immateriële Wmo-voorzieningen, zoals individuele begeleiding (waaronder wooncoaching en jongerencoaching), dagactiviteiten en logeeropvang. Deze ondersteuning is bedoeld voor inwoners met psychische en/of sociale kwetsbaarheden en richt zich op het bevorderen van zelfredzaamheid, maatschappelijke participatie en het ontlasten van mantelzorgers.

In de gemeente Barneveld is bewust sterk ingezet op het voorliggende veld. Hierdoor worden vormen van ondersteuning, zoals bepaalde dagactiviteiten voor ouderen en thuis- en gezinscoaching, buiten de Wmo georganiseerd, terwijl andere gemeenten deze vaker binnen de Wmo aanbieden en registreren. Een landelijke vergelijking is daarom niet mogelijk en zou een vertekend beeld geven.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

De inzet van immateriële Wmo-voorzieningen neemt toe, vooral door een groeiend aantal inwoners, meer psychische kwetsbaarheid en complexere problematiek. Het gebruik van dagactiviteiten stijgt daarnaast door vergrijzing, betere signalering en het landelijke beleid om inwoners langer zelfstandig thuis te laten wonen. Hierdoor ontvangen inwoners langer ondersteuning vanuit de Wmo en stromen zij minder snel door naar de Wet langdurige zorg.

In het afgelopen jaar is ook een stijging zichtbaar in de totale kosten binnen deze indicator. Deze toename wordt grotendeels verklaard door nieuwe aanbestedingen, waarbij op basis van onafhankelijk kostprijsonderzoek en conform de AMvB Reële Prijs Wmo hogere en realistischere tarieven zijn vastgesteld.

WMO - Beschermd Wonen en Beschermd Thuis

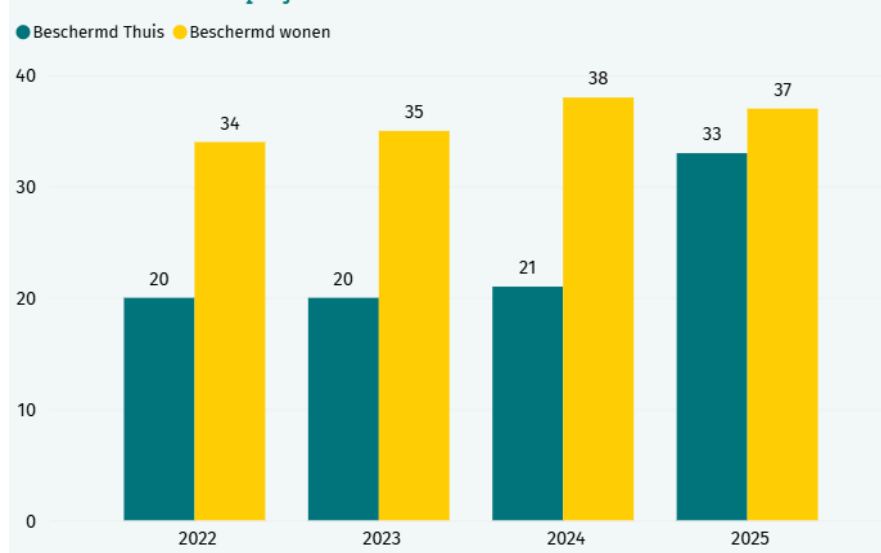
Toelichting

De volgende grafiek gaat over het aantal unieke inwoners in Beschermd Wonen (BW) en Beschermd Thuis (BT). BW vindt plaats intramuraal met 24-uurs ondersteuning. Bij BT wonen mensen in hun eigen huis met extra ondersteuning die 24 uur per dag beschikbaar is. Voor BW en BT is geen betrouwbare landelijke vergelijking mogelijk, omdat de cijfers voor BW alleen per regio worden weergegeven en de soorten BT-voorzieningen per regio kunnen verschillen.

Daarnaast worden cliënten soms geplaatst in een safehouse. Dit is een tijdelijke veilige plek voor herstel, na een verslavingsbehandeling, gericht op voorkomen van een terugval. Vanwege het kleine aantal zijn de safehouse-indicaties niet opgenomen in de grafiek. Tot slot worden soms cliënten in de Maatschappelijk Opvang geplaatst. Ook hiervoor geldt dat de aantallen te klein zijn om weer te geven.

Voor BW en BT is geen grafiek voor kosten opgenomen, omdat een deel van de kosten rechtstreeks door centrumgemeente Ede wordt betaald. Het streven is om dit in een volgende rapportage wel te kunnen opnemen.

Aantal unieke cliënten per jaar

Duiding

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van BW is ongeveer gelijk gebleven en het aantal inwoners dat gebruik maakt van BT is de afgelopen jaren toegenomen. Dit komt deels door de bevolkingsgroei, deels door de toename van meervoudige psychische problematiek en het woningtekort. Deze stijging zie je ook terug in de cijfers. De stijging van BT dempt echter de toename van BW, die minder hard stijgt. Dit is in lijn met de ingezette koers van meer inzet van BT en minder van BW.

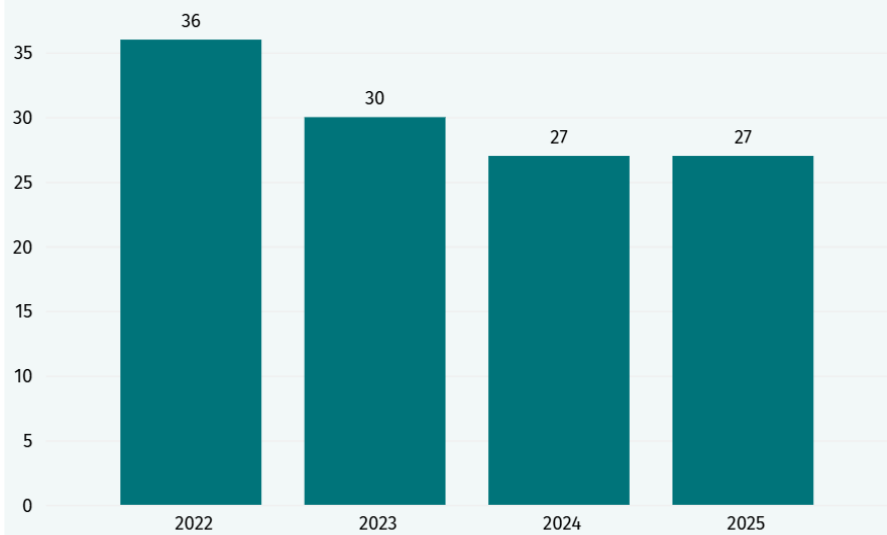
Door veranderingen in maatschappelijke stelsels neemt het gebruik van regionale voorzieningen voor Maatschappelijke Opvang (zoals nachtopvang en inloop) toe. De mensen die hiervan gebruikmaken hebben bovendien vaker complexe problemen. Tegelijkertijd stijgen de uitvoeringskosten en vraagt de uitvoering van het Regionaal Actieplan Dakloosheid om extra middelen, waardoor er financiële druk ontstaat op het regionale budget voor Maatschappelijke Opvang.

WMO - PGB immateriële hulp

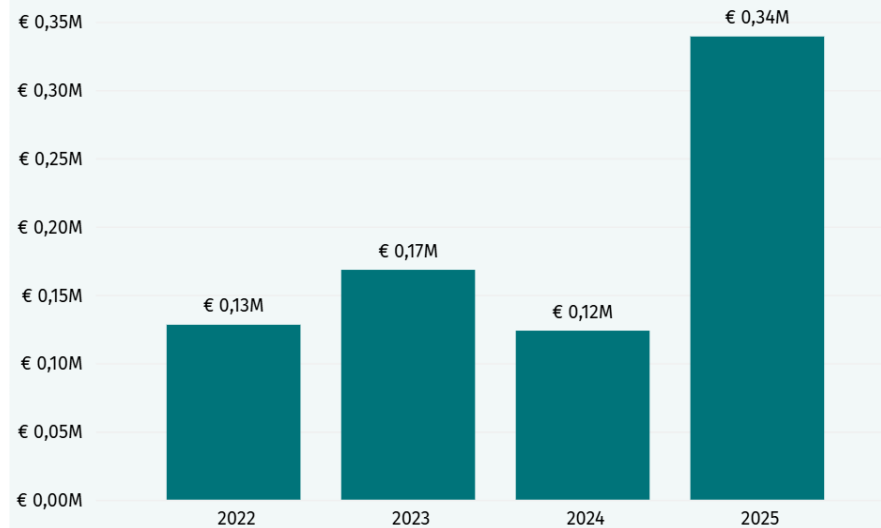
Toelichting

Het persoonsgebonden budget (PGB) binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is een wettelijk vastgelegde aanbiedingsvorm. Wanneer uit het onderzoek blijkt dat een maatwerkvoorziening noodzakelijk is, kan de inwoner kiezen tussen zorg in natura (ZIN) of een PGB. Aan het verstrekken van een PGB zijn diverse voorwaarden verbonden, zowel voor formele als informele ondersteuning. Binnen de Wmo kan een PGB worden ingezet voor verschillende maatwerkvoorzieningen, zoals vervoer, woningaanpassingen en begeleiding. Deze indicator heeft uitsluitend betrekking op PGB's voor immateriële voorzieningen, waaronder Wooncoaching en Dagactiviteiten, evenals op PGB's voor Beschermd Thuis en Beschermd Wonen.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Het aantal verstrekte PGB's is de afgelopen jaren grotendeels stabiel gebleven. In het afgelopen jaar zijn echter vaker PGB's toegekend voor Wooncoaching, Beschermd Thuis en Beschermd Wonen. Deze vormen van ondersteuning zijn intensiever en daarmee kostbaarder dan andere immateriële voorzieningen. Hoewel het aantal PGB's nauwelijks is toegenomen, heeft een toename van PGB's voor duurdere voorzieningen geleid tot hogere kosten.

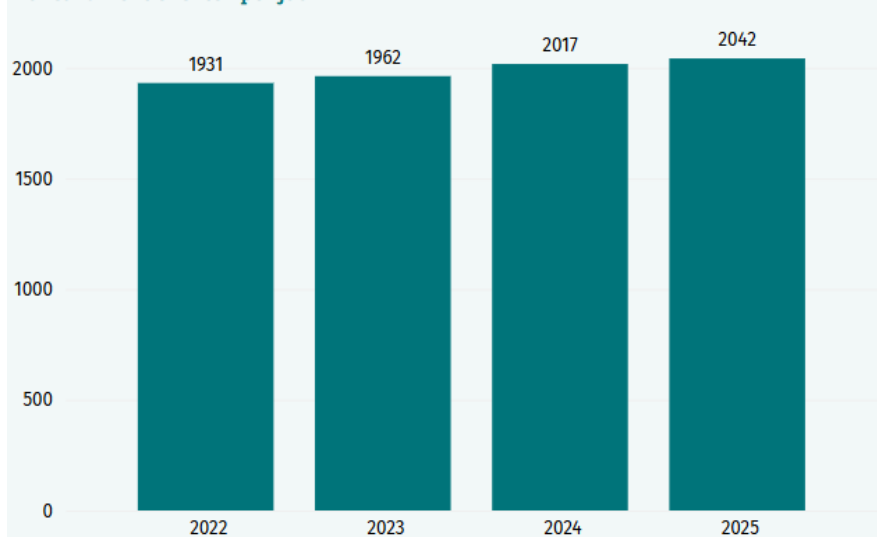
Om PGB's rechtmatig en kwalitatief in te zetten, wordt na vaststelling van de ondersteuningsbehoefte zorgvuldig beoordeeld of een PGB een passende en doelmatige vorm van ondersteuning is. Daarbij wordt getoetst of de inwoner PGB-vaardig is en het budget verantwoord kan beheren. Bij inzet van formele PGB-aanbieders vindt aanvullende toetsing plaats op rechtmatigheid en kwaliteit.

WMO - Materiële voorzieningen

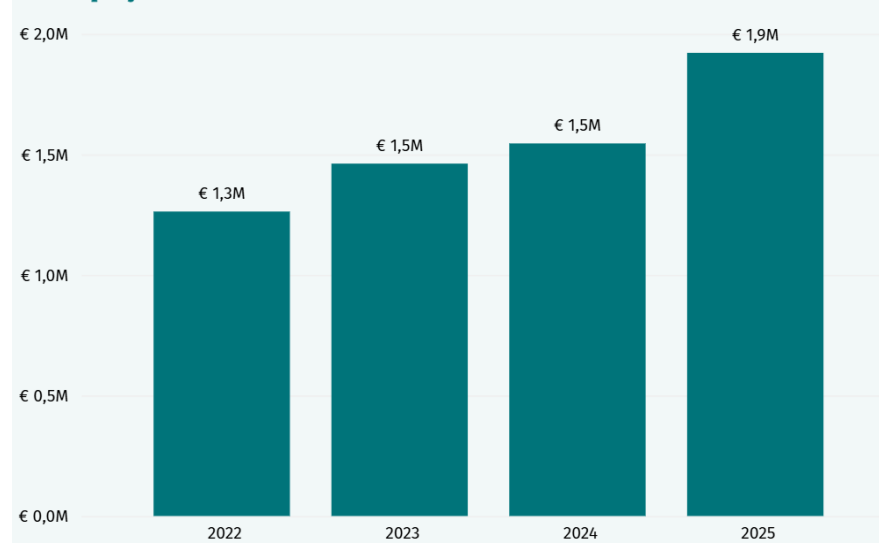
Toelichting

De volgende twee grafieken betreffen het aantal verstrekte materiële voorzieningen en de kosten hiervan. Het gaat om voorzieningen op het gebied van wonen, rollen en vervoer. Hieronder vallen onder andere rolstoelen, scootmobielen, trapliften, woningaanpassingen en andere hulpmiddelen die noodzakelijk zijn om zelfredzaamheid en participatie te ondersteunen. Deze zijn inzetbaar voor alle leeftijden. Niet inbegrepen zijn particulier aangeschafte hulpmiddelen of voorzieningen die via andere wetten worden verstrekt, zoals hulpmiddelen die onder de Zorgverzekeringswet vallen (denk aan rollators).

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Het totale aantal inwoners dat materiële voorzieningen ontvangt groeit gestaag. Deze ontwikkeling past bij de bevolkingsgroei in de gemeente Barneveld én de landelijke trend, waarbij de vraag naar hulpmiddelen toeneemt door demografische ontwikkelingen, waaronder vergrijzing. Tegelijkertijd zien we dat de voorzieningen die worden verstrekt steeds complexer en kostbaarder worden. De bijbehorende kosten kunnen bovendien sterk verschillen per jaar en zijn lastig te voorspellen. Dat heeft meerdere oorzaken:

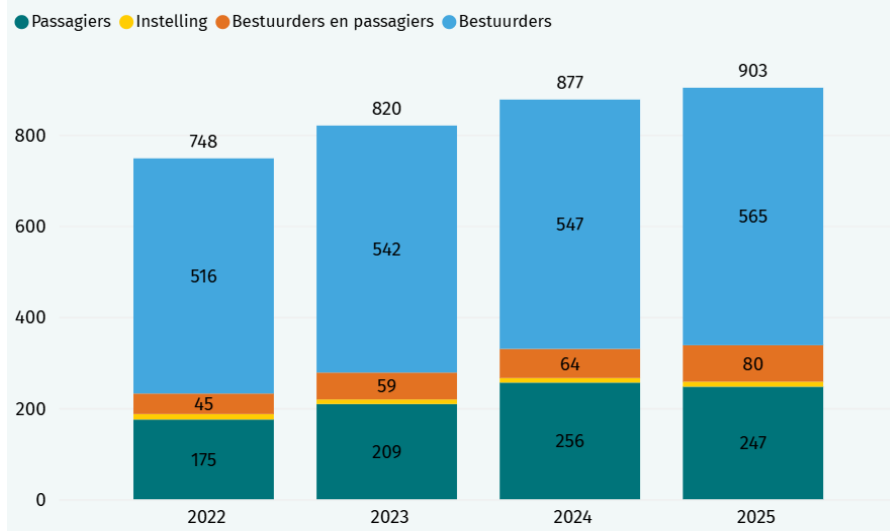
- hogere kosten voor grote woningaanpassingen bij een relatief klein aantal inwoners. Deze kosten zijn sterk afhankelijk van situaties die niet te voorzien zijn, zoals kinderen die worden geboren met een beperking of mensen die door een ongeval plotseling aangewezen raken op ingrijpende aanpassingen. Ook speelt mee dat het aanbod aan gelijkvloerse woningen beperkt is;
- stijgende prijzen voor materialen en arbeid bij leveranciers;
- een toename van voorzieningen die langdurig in gebruik en beheer blijven, zoals scootmobielen en elektrische rolstoelen.

WMO - Gehandicaptenparkeerkaart (GPK)

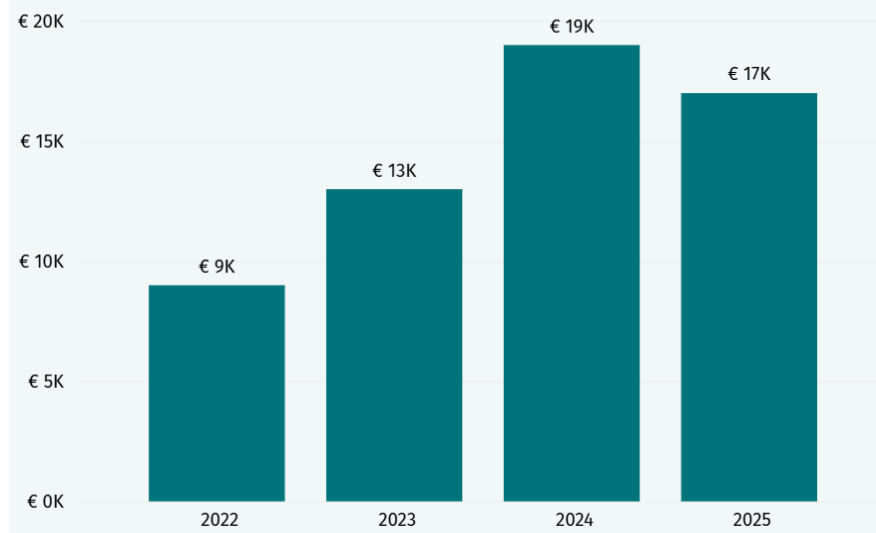
Toelichting

De volgende grafieken gaan over het aantal afgegeven gehandicaptenparkeerkaarten (GPK) en de kosten hiervan. Er zijn drie typen kaarten: een bestuurderskaart, een passagierskaart en een combinatiekaart. De GPK is bedoeld voor mensen met een ernstige en langdurige loopbeperking, die hierdoor niet zelfstandig lange afstanden kunnen overbruggen. Met deze kaart mag men gebruikmaken van gehandicaptenparkeerplaatsen. De gegevens zijn gebaseerd op de gemeentelijke registratie van afgegeven GPK's. Doordat er geen landelijke, openbaar beschikbare gegevens zijn over het aantal GPK's per gemeente, is het niet mogelijk om deze lokale ontwikkeling goed af te zetten tegen een landelijke trend.

Aantal gehandicaptenparkeerkaarten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

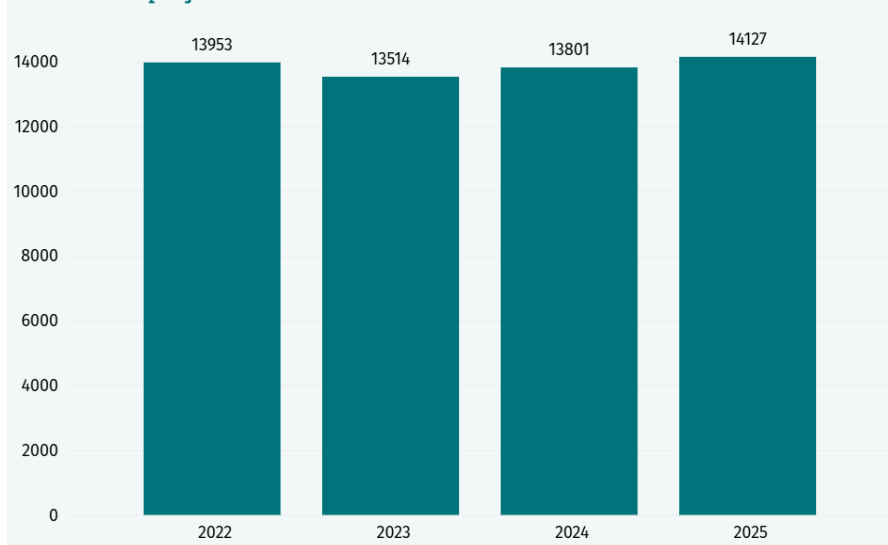
Het totale aantal afgegeven gehandicaptenparkeerkaarten stijgt. Deze toename sluit aan bij bredere demografische ontwikkelingen, zoals vergrijzing en de groeiende behoefte aan mobiliteitsondersteuning bij inwoners met een fysieke beperking. Hoewel het totale volume toeneemt, blijft de verhouding tussen de verschillende typen kaarten (bestuurder, passagier en combinatiekaart) stabiel. Dit duidt erop dat de aard van de hulpvraag en het soort mobiliteitsbeperking onder inwoners niet wezenlijk verschuift.

WMO - Valleihopper

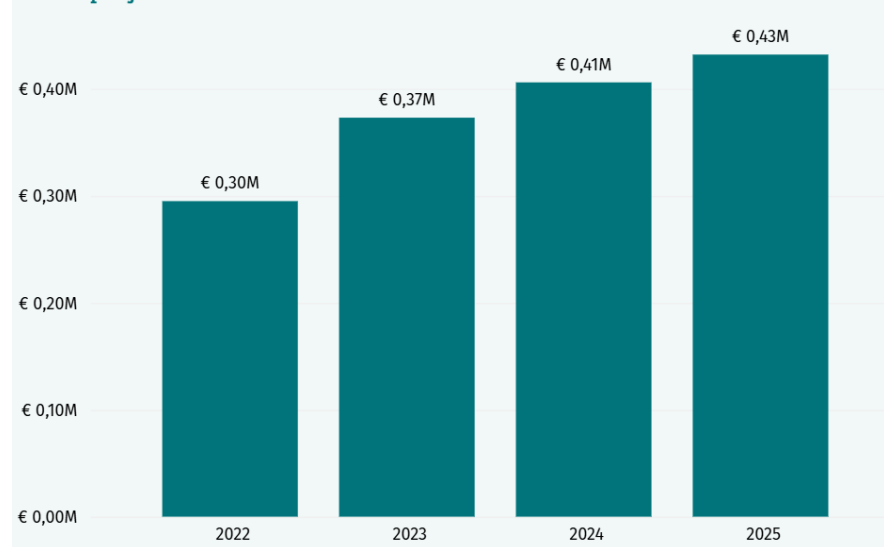
Toelichting

De volgende twee grafieken meten het gebruik en de kosten van vraagafhankelijk vervoer binnen de Wmo, uitgevoerd via de Valleihopper. De Valleihopper is een vorm van sociaal-recreatief vervoer (regiotaxi) binnen de regio Foodvalley. Het vervoer is bedoeld voor inwoners met een Wmo-indicatie die niet zelfstandig met het openbaar vervoer kunnen reizen. Deze indicator omvat zowel het aantal pashouders met een geldige Wmo-indicatie voor vraagafhankelijk vervoer, als het totaal aantal uitgevoerde ritten en gereden kilometers binnen de verslagperiode. Niet meegenomen worden ritten die inwoners particulier bestellen, ritten die buiten het Wmo-domein vallen, of vervoer dat wordt ingezet vanuit andere wettelijke kaders (zoals Zvw-vervoer).

Aantal ritten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Er zijn ruim 800 pashouders voor de Valleihopper. Dat aantal is relatief stabiel. In 2025 is het aantal Valleihopper-ritten licht gestegen, terwijl het totaal aantal kilometers ongeveer gelijk is gebleven ten opzichte van 2024 en wat lager ligt dan in eerdere jaren. Dit wijst erop dat ritten gemiddeld korter zijn of dat de stijging vooral korte regionale ritten betreft.

Wmo - Conclusies

Stijgend gebruik en oplopende Wmo kosten

Het gebruik van Wmo-ondersteuning blijft stijgen. Inwoners wonen langer zelfstandig thuis en doen daardoor vaker en langduriger een beroep op de Wmo. Dit komt vooral door vergrijzing, de verschuiving van zorg naar het sociaal domein en een toename van complexe ondersteuningsvragen, met name rond psychische problematiek. Hierdoor nemen ook de kosten toe, vooral door volumegroei en langere ondersteuningsduur. Het huidige vaste abonnementstarief verlaagt de financiële drempel en stimuleert instroom. De overgang naar een inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage is uitgesteld tot 1 januari 2028, waardoor een remmend effect op de instroom voorlopig uitblijft en de financiële druk aanhoudt.

Toenemende inzet en verschuiving ondersteuning

Huishoudelijke ondersteuning laat een aanhoudende groei zien en blijft één van de meest omvangrijke Wmo-voorzieningen. Deze groei wordt vooral veroorzaakt door vergrijzing en de lage financiële drempel als gevolg van het abonnementstarief. Ook de inzet van immateriële ondersteuning, zoals begeleiding en dagactiviteiten, neemt toe. Deze ontwikkeling hangt samen met een toename van psychische kwetsbaarheid en landelijk beleid dat inzet op Langer Zelfstandig Thuis. Binnen het Beschermd Wonen is sprake van een verschuiving naar Beschermd Thuis. Deze ontwikkeling sluit aan bij de ingezette beleidskoers en wordt beïnvloed door woningtekorten en de toenemende complexiteit van de doelgroep, waardoor steeds meer ondersteuning langdurig in de thuissituatie plaatsvindt en de inzet van Wmo-voorzieningen, met name begeleiding, toeneemt.

Samenhang met wonen, welzijn en zorg

De ontwikkelingen binnen de Wmo hangen nauw samen met andere domeinen. Vanuit het IZA en AZWA wordt gestuurd op een verschuiving van zorg naar welzijn en het sociaal domein, waardoor inwoners langer Wmo-ondersteuning ontvangen en minder snel instromen in de Wlz. Tekorten aan passende woningen zorgen daarnaast voor extra woningaanpassingen en vergroten de kwetsbaarheid van inwoners met (psychische) problematiek.

Jeugd

De gemeente Barneveld is verantwoordelijk voor ondersteuning op grond van de Jeugdwet. Deze wet is bedoeld om kinderen en jongeren te helpen gezond, veilig en kansrijk op te groeien. Wanneer jeugdigen of ouders tegen problemen aanlopen en ondersteuning vanuit het eigen netwerk, school of het lokale preventieve aanbod niet voldoende is, kan via de gemeente, huisarts of medisch specialist jeugdhulp worden ingezet.

Doelgroep

Jeugdhulp is bedoeld voor kinderen en jongeren tot 18 jaar, met in bepaalde situaties een verlenging tot 23 jaar, en hun ouders/opvoeders.

Soorten jeugdhulp

Binnen de Jeugdwet kunnen verschillende vormen van ondersteuning worden ingezet. De belangrijkste categorieën zijn:

- Ambulante hulp, zoals begeleiding aan huis of ondersteuning bij opvoedvragen
- Behandeling, bijvoorbeeld bij psychische problemen of ontwikkelingsstoornissen
- Dagbehandeling of dagbesteding voor jeugdigen
- Jeugdbescherming en jeugdreclassering, wanneer veiligheid of ontwikkeling in het geding is
- Pleegzorg of verblijf, als thuis wonen tijdelijk niet mogelijk is

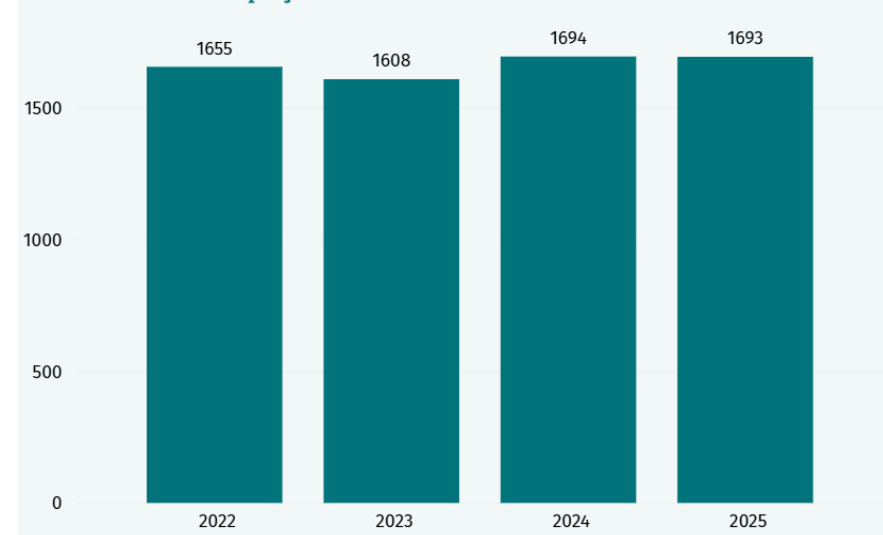
Jeugd - Jeugdhulp totaal

Toelichting

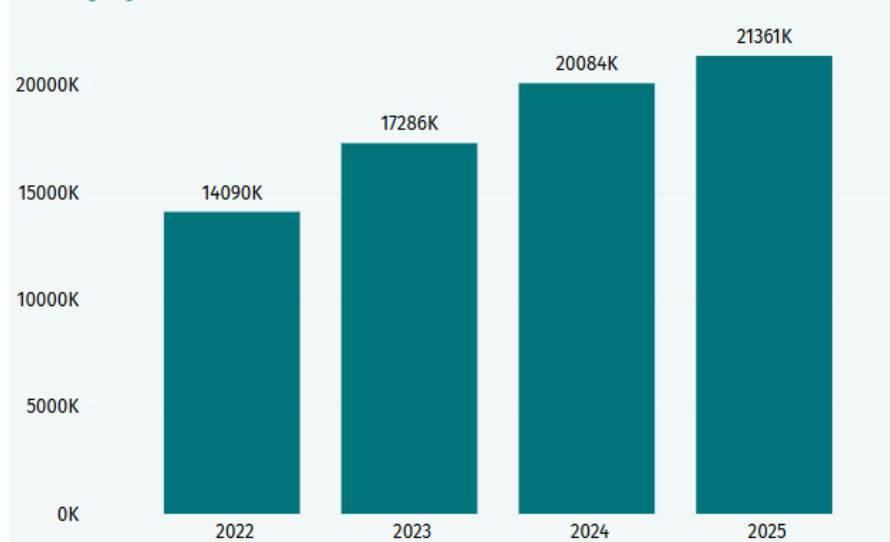
De volgende grafieken gaan over het totale aantal kinderen, jongeren en hun ouders/ opvoeders die jeugdhulp ontvangen. Alleen formele verwijzingen naar geïndiceerde jeugdhulp door de gemeente, huisarts en medisch specialist wordt meegenomen.

De cijfers worden weergegeven in absolute aantallen en totale kosten. Voor het vergelijk met het landelijke beeld is het percentage jeugdigen dat in een kalenderjaar jeugdhulp ontvangt weergegeven, zowel voor gemeente Barneveld als voor Nederland. Die gegevens zijn alleen tot en met 2024 beschikbaar.

Aantal unieke cliënten per jaar

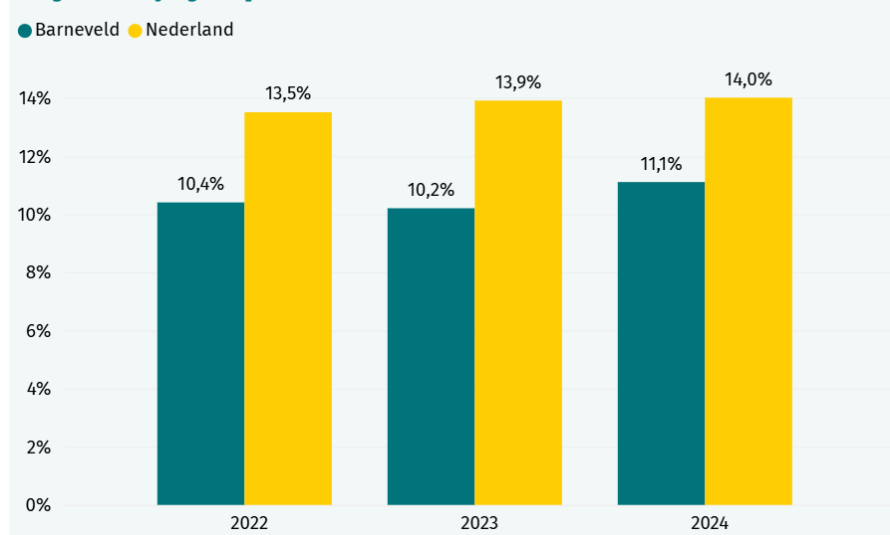
Kosten per jaar

Duiding

Wat opvalt is dat het aantal kinderen en jongeren dat jeugdhulp ontvangt redelijk stabiel blijft. Wel zien we een flinke stijging van de kosten. Deze stijging is grotendeels het gevolg van inflatie en hogere tarieven van de aanbieders. Daarnaast worden de kosten veroorzaakt door intensiever gebruik van jeugdhulp (meer uren per week) en duurt de hulp langer. Bij woongroepen zijn jeugdigen in kleinere groepen gaan wonen. Dat is kwalitatief beter, maar duurder omdat er dan meer personeel voor minder jeugdigen nodig is.

Jongeren met jeugdhulp

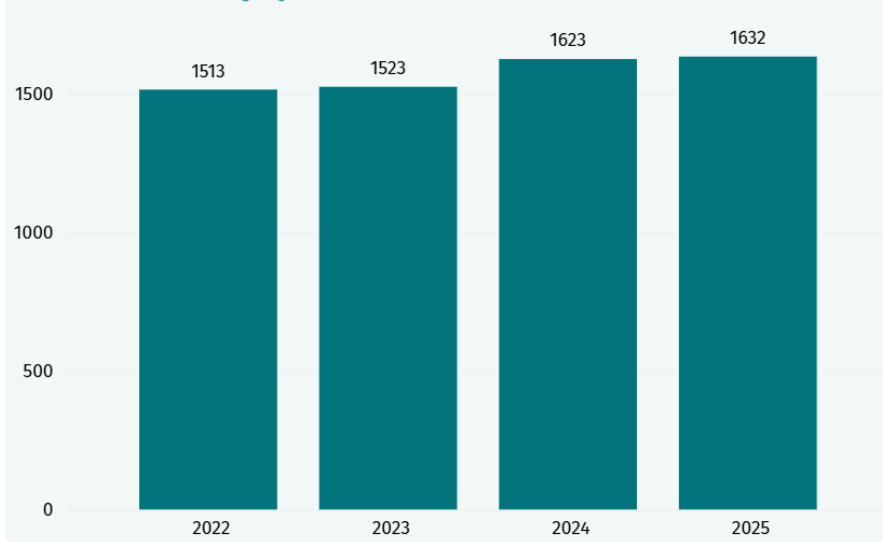

Jeugd - Jeugdhulp ambulant totaal

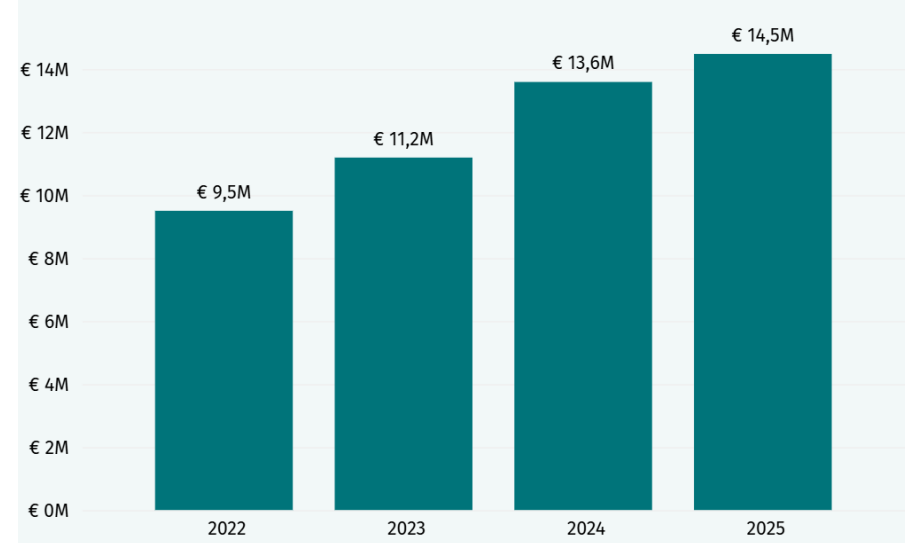
Toelichting

De volgende twee grafieken betreffen het gebruik en de kosten van ambulante jeugdhulp. Dit is ondersteuning die geboden wordt op de locatie van de jeugdhulpaanbieder, thuis of op school. Deze hulp kan verschillende vormen aannemen, zoals ondersteuning bij Ernstige Dyslexie, begeleiding, behandeling, ambulante crisishulp, Jeugd-GGZ, groepsgerichte hulp (bijvoorbeeld op een zorgboerderij) en kindergeneeskundige zorg, zoals het voorschrijven van ADHD-medicatie.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Het aantal kinderen en jongeren dat ambulante jeugdhulp ontvangt, is in 2022 en 2023 vrijwel stabiel gebleven. In 2024 is een toename te zien en dit hogere niveau zet zich in 2025 voort. De kosten nemen daarentegen jaarlijks toe. Dit komt door inflatie en hogere tarieven, maar ook doordat ambulante jeugdhulp intensiever wordt ingezet (meer uren per week) en de ondersteuning vaak langer duurt.

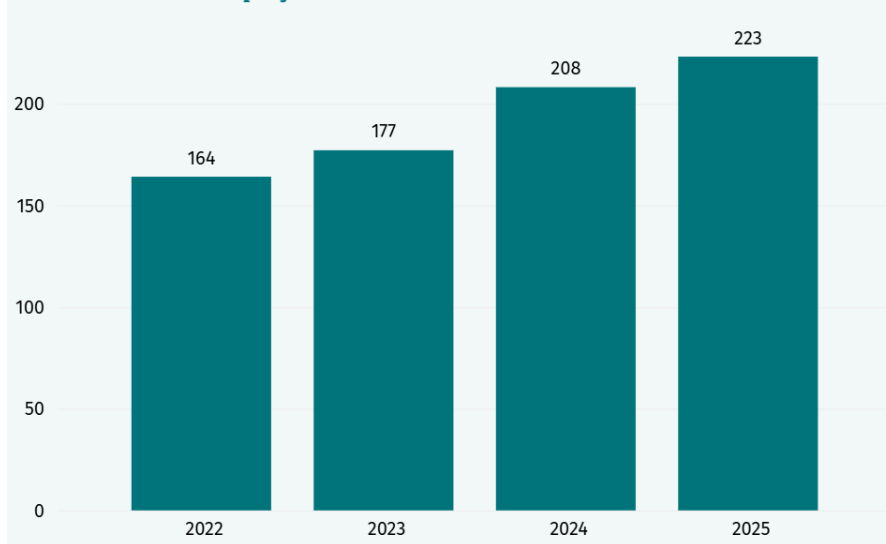
Jeugd - EED/Dyslexie

Toelichting

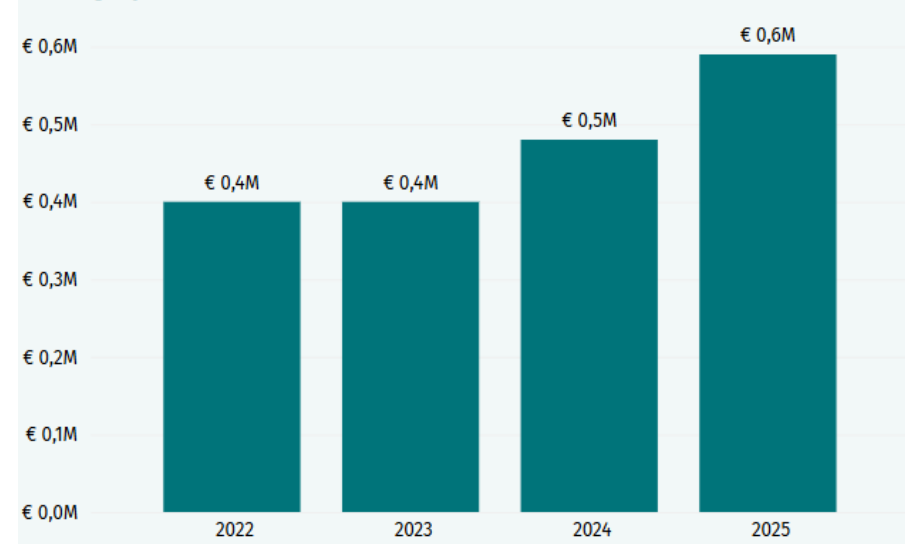
De volgende twee grafieken gaan over het gebruik en de kosten van jeugdhulp voor Ernstige Dyslexie (ED). Hierbij heeft een kind ernstige problemen met lezen en/of spellen, ondanks goede instructie en extra ondersteuning op school. Andere oorzaken voor de leerproblemen zijn daarbij uitgesloten.

Wanneer na onderzoek wordt vastgesteld dat sprake is van ED, kan gespecialiseerde dyslexiezorg worden ingezet. De jeugdhulp bestaat uit diagnostiek, behandeling en afstemming met ouders en school. Het doel van ED-zorg is het verbeteren van lees- en spellingvaardigheden en het ondersteunen van het kind in het onderwijs en de verdere ontwikkeling.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

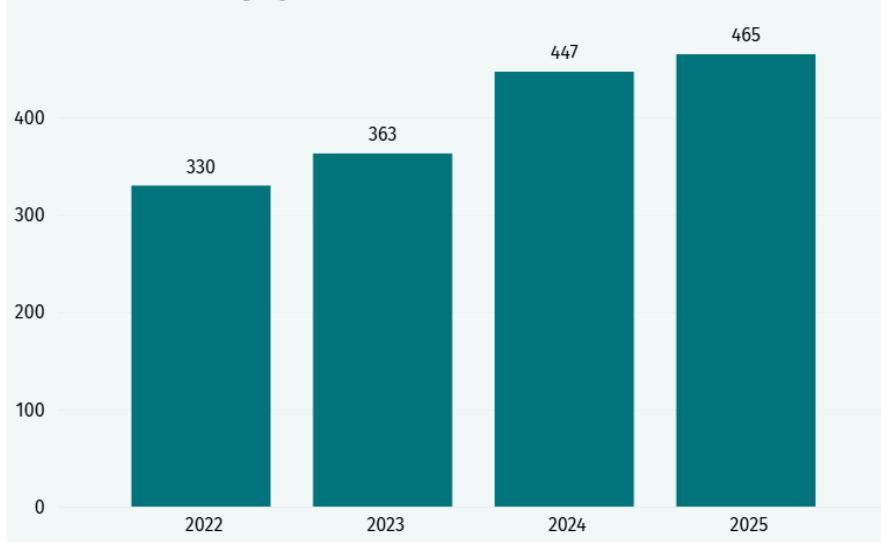
In de loop der jaren is er een duidelijke toename te zien in het aantal jeugdigen met ED. Tegelijkertijd zijn de kosten die hiermee gepaard gaan gestegen. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat ED een erfelijke component heeft en in de gemeente Barneveld vaker voorkomt.

Jeugd - Ambulante begeleiding

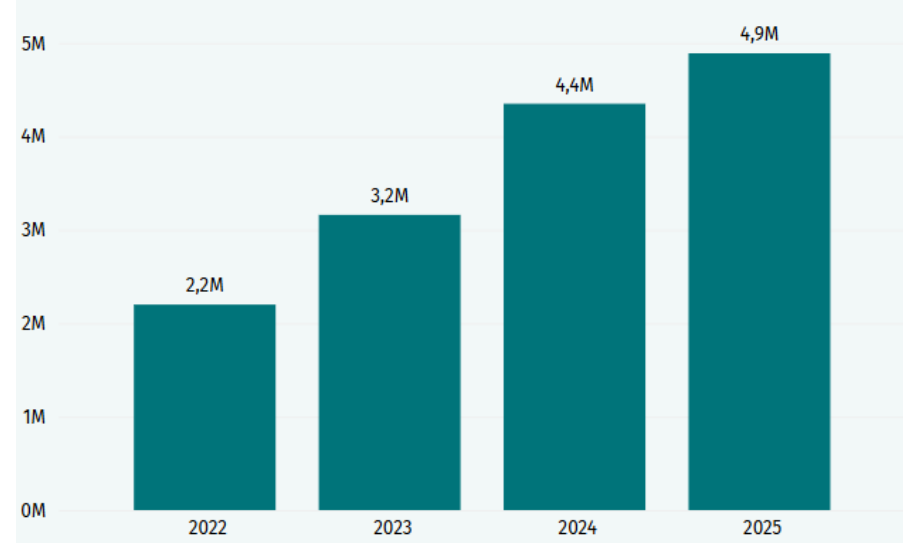
Toelichting

In onderstaande grafieken wordt zichtbaar hoe het gebruik en de kosten van ambulante begeleiding zich ontwikkelen. Ambulante begeleiding is ondersteuning aan kinderen, jongeren of volwassenen in hun eigen leefomgeving - thuis, op school of in de buurt - gericht op het versterken van hun zelfredzaamheid, vaardigheden en dagelijks functioneren.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

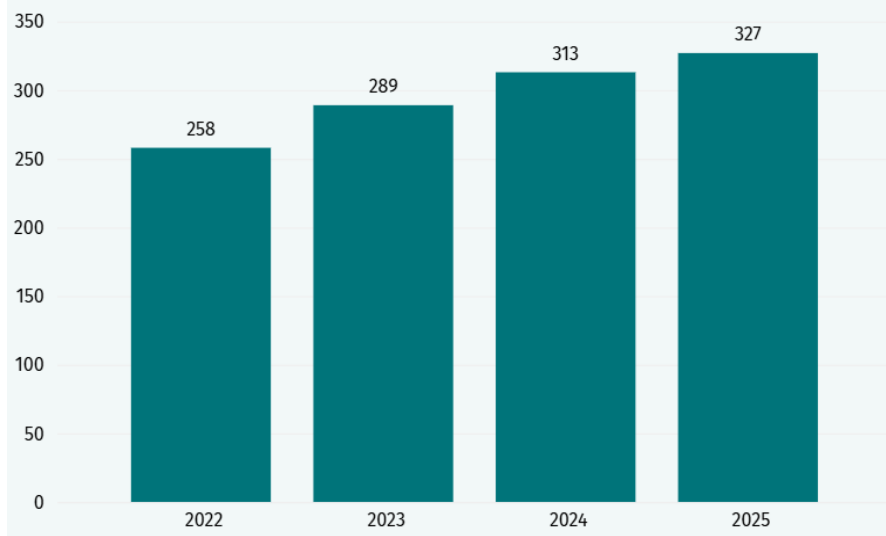
Het aantal jeugdigen dat begeleiding ontvangt, neemt jaarlijks toe. De kosten stijgen inmiddels drie jaar op rij met ongeveer één miljoen per jaar, en in het meest recente jaar met nog eens een half miljoen. Een belangrijke verklaring hiervoor is de stapeling van verschillende zorgproducten, met name bij zorgboerderijen en bij verblijf. Zorgboerderijen zetten dit in om de verbinding te maken tussen wat is geleerd en de praktijk thuis en op school. Bij verblijf wordt het ingezet zodra er sprake is van complexere problematiek.

Jeugd - Ambulante behandeling

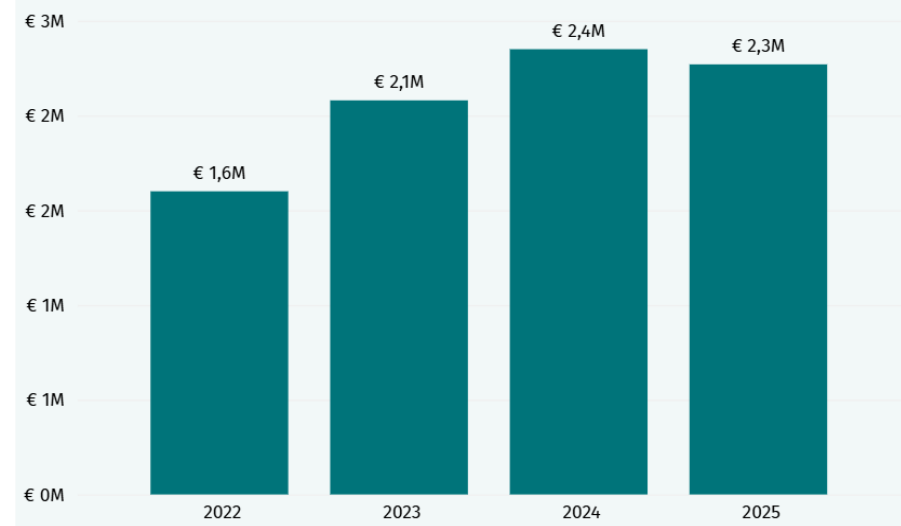
Toelichting

Met de volgende grafieken worden het gebruik en de kosten van ambulante behandeling inzichtelijk gemaakt. Dit is zorg waarbij de cliënt thuis blijft wonen en behandeling ontvangt op een plek in de eigen omgeving, zoals thuis, school of werk. Deze vorm van hulp wordt ingezet bij jeugdigen en gezinnen met psychische, gedrags- of opvoedproblemen wanneer ondersteuning nodig is, maar opname of intensieve 24/7 zorg niet nodig is.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

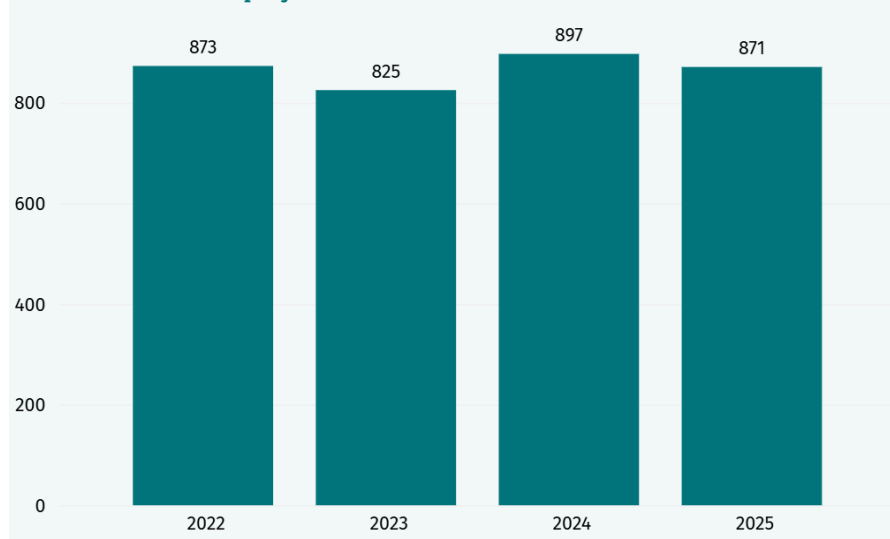
Het aantal kinderen en jongeren groeit ieder jaar licht. Dit geldt ook voor de uitgaven, al zijn die het afgelopen jaar juist iets gedaald. De groep kinderen die behandeling ontvangt, zijn bijvoorbeeld kinderen met (licht) verstandelijke beperking en vormt een doelgroep die vaak voor langere tijd jeugdhulp ontvangt.

Jeugd - Ambulante GGZ

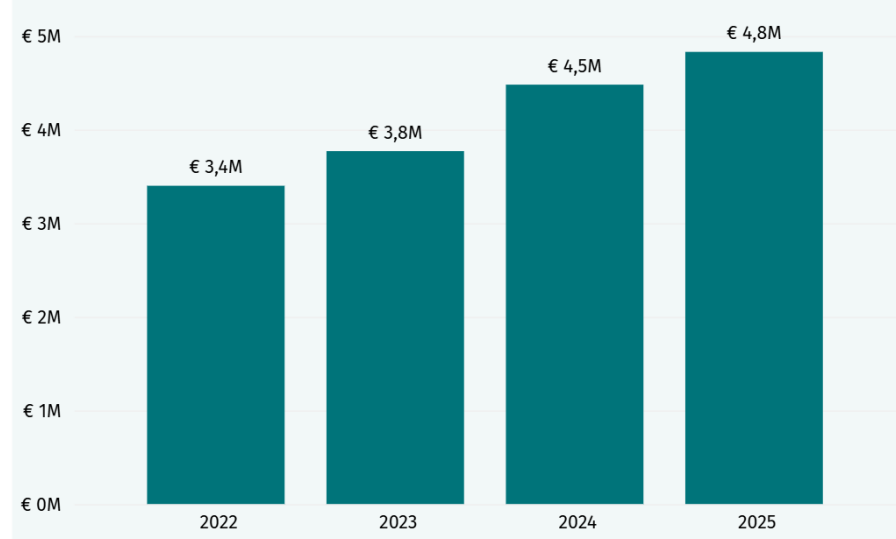
Toelichting

De volgende twee grafieken geven inzicht in het gebruik en de kosten van ambulante jeugd-ggz. Dit is geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren tot 18 jaar, die thuis of in de eigen leefomgeving wordt geboden, dus zonder opname of verblijf. Het richt zich op psychische problemen, gedragsproblemen, ontwikkelingsstoornissen en andere mentale gezondheidsvragen.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

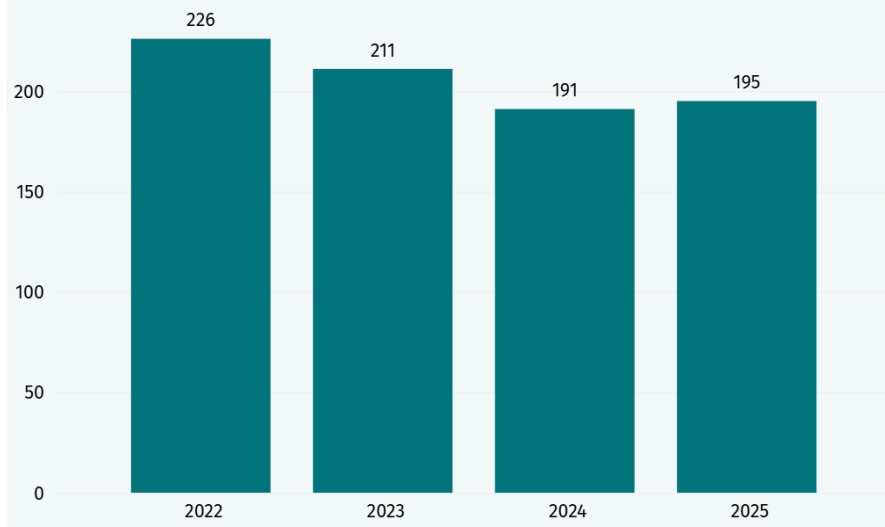
Het aantal kinderen en jongeren dat gebruikmaakt van de Jeugd-GGZ schommelt: soms zien we een lichte stijging, vervolgens weer een kleine daling. Dit patroon herhaalt zich voortdurend. De kosten nemen daarentegen ieder jaar toe. Zorgaanbieders geven aan dat een deel van de hulpvragen complexer wordt, waardoor er intensievere zorg nodig is.

Jeugd - Ambulante jeugdhulp in een groep

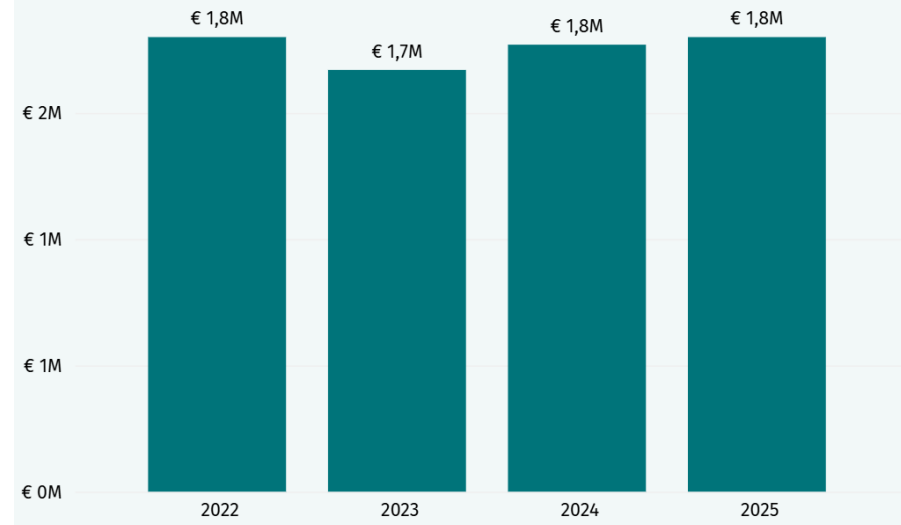
Toelichting

In de volgende grafieken worden het gebruik en de kosten van ambulante jeugdhulp in een groep in beeld gebracht. Dit is een vorm van jeugdhulp waarbij kinderen en/of jongeren gelijktijdig worden begeleid of behandeld in groepsverband. De hulp vindt plaats op een vaste locatie (bijvoorbeeld op een school of zorglocatie) en is erop gericht hun ontwikkeling te versterken en problemen te verminderen. De groep fungeert als oefenruimte, wat kan bijdragen aan herkenning, normalisering en het versterken van leerervaringen.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

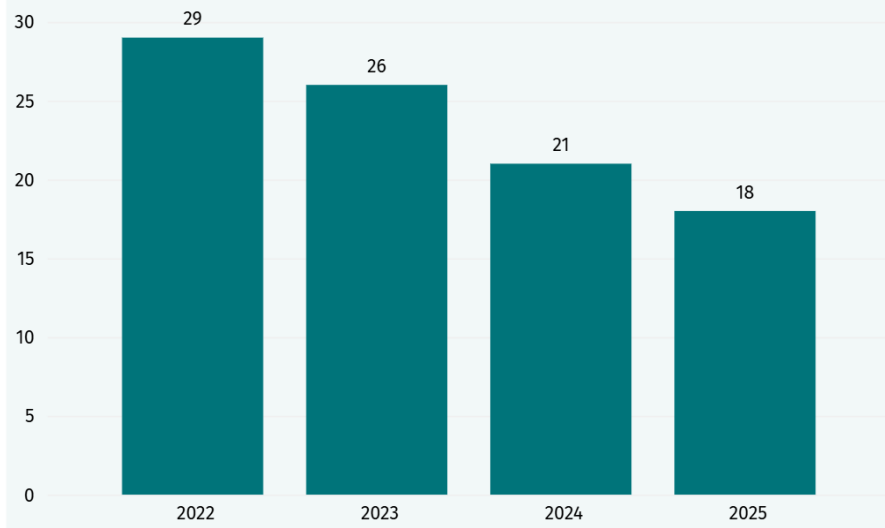
Na enkele jaren van lichte daling van het aantal kinderen en jongeren is er recent een kleine stijging te zien. De kosten veranderen nauwelijks. Jeugdigen gaan om verschillende redenen naar een groep toe. Soms kortdurend voor een groepsbehandeling, soms ook langere tijd naar een zorgboerderij vanwege vraag om respijt en soms ook kinderen die zijn uitgevallen op school en dagbesteding nodig hebben.

Jeugd - Landelijk ingekochte jeugdhulp

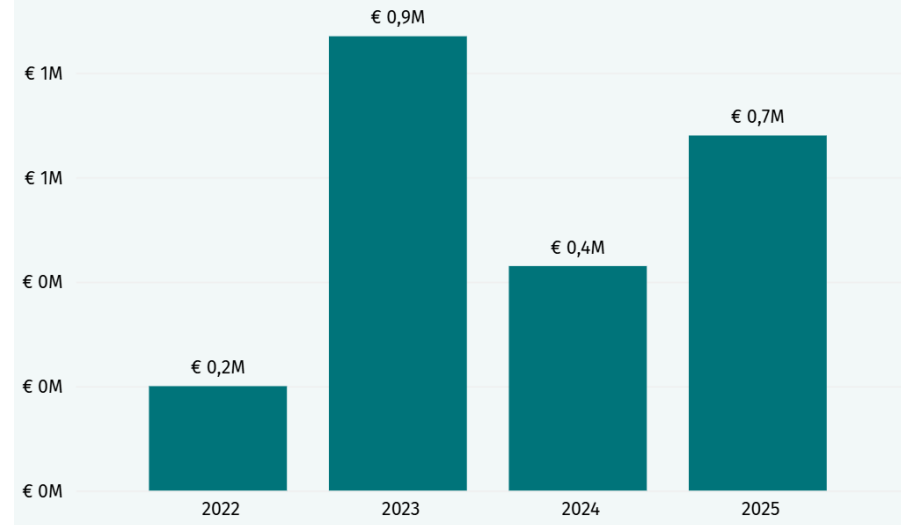
Toelichting

Landelijk ingekochte jeugdhulp omvat vormen van jeugdhulp die zo hoogspecialistisch, schaars of complex zijn, dat het efficiënter en noodzakelijk is dat deze landelijk door de VNG – namens alle gemeenten gezamenlijk – worden ingekocht. De volgende twee grafieken laten het gebruik en de kosten zien van jeugdigen uit de gemeente Barneveld.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

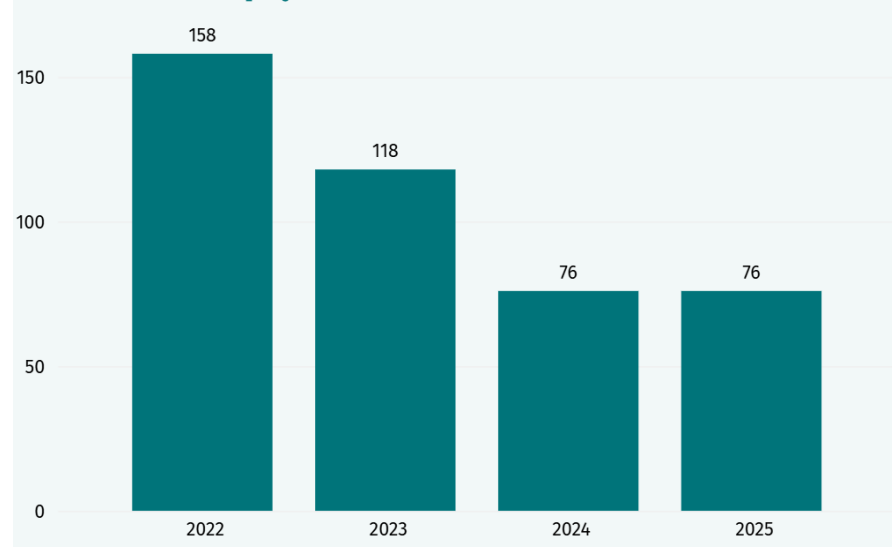
Het aantal kinderen en jongeren dat deze vorm van zorg ontvangt, neemt af. De bijbehorende kosten schommelen echter sterk en staan niet in verhouding tot het aantal jeugdigen dat landelijk ingekochte zorg krijgt. Dit komt doordat de kosten per zorgvorm aanzienlijk kunnen verschillen en niet elke vorm van zorg per definitie kostbaar hoeft te zijn.

Jeugd - Jeugdhulp veiligheid

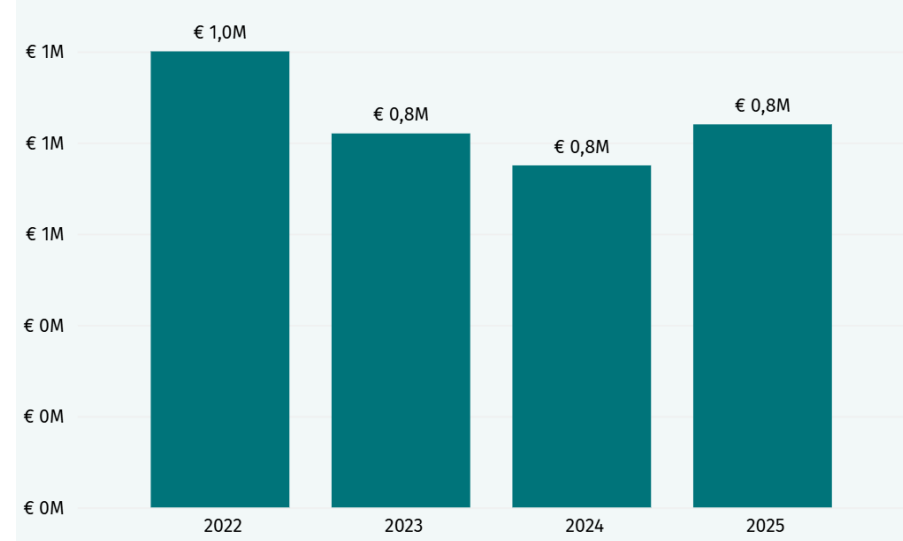
Toelichting

De volgende twee grafieken gaan over Jeugdhulp veiligheid. Hieronder wordt jeugdbescherming en jeugdreclassering verstaan. Jeugdbescherming is hulp die door de rechter wordt opgelegd wanneer een kind thuis onveilig opgroeit. Een gecertificeerde instelling begeleidt en stuurt het gezin om de veiligheid van het kind te herstellen (bijv. Ondertoezichtstelling of voogdij). Jeugdreclassering is begeleiding van jongeren die met justitie in aanraking zijn gekomen. Doel is herhaling van strafbaar gedrag te voorkomen door verplicht toezicht, begeleiding en interventies.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

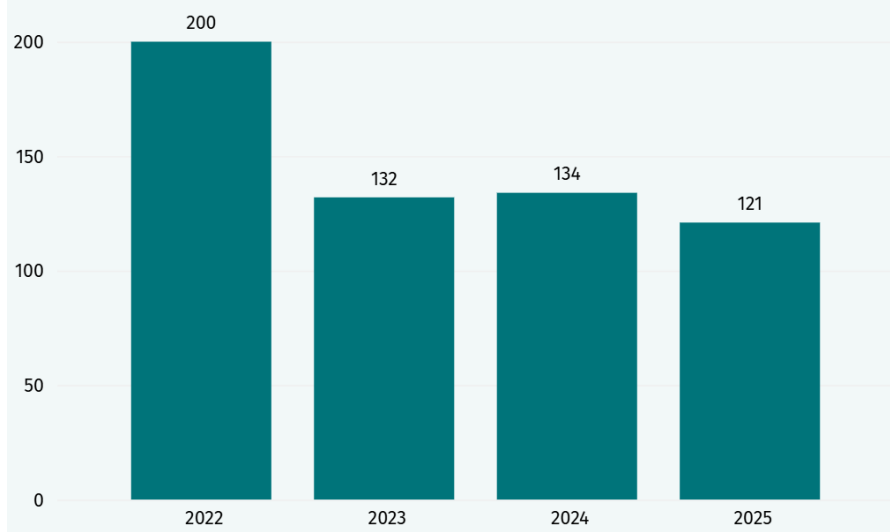
In een periode van vier jaar is het aantal kinderen en jongeren met 50% afgenomen. De kosten lieten drie jaar op rij een daling zien en bleven het afgelopen jaar nagenoeg gelijk. Er wordt met de kinderbescherming, Veilig Thuis en de Jeugdbescherming gewerkt aan een andere manier van samenwerken. Hier is de eerdere daling van de Ondertoezichtstellingen mee te verklaren. De samenwerking heeft in 2025 even stilgelegen en wordt in het tweede kwartaal 2026 opnieuw opgepakt.

Jeugd - Verblijf totaal

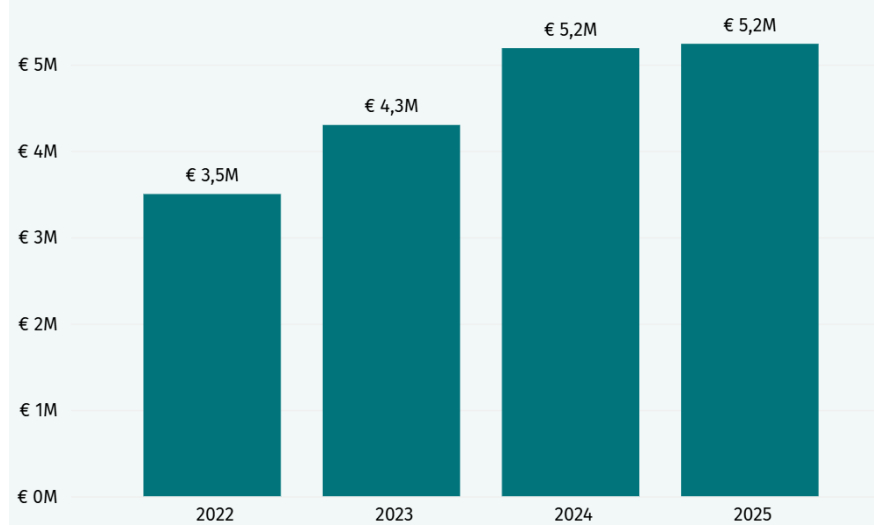
Toelichting

Jeugdhulp verblijf totaal omvat alle vormen van verblijf voor kinderen en jongeren die (tijdelijk) niet thuis kunnen wonen. Het totaalbeeld in de eerste grafiek laat zien hoeveel jeugdigen zijn aangewezen op een veilige, stabiele en professionele woonomgeving wanneer opgroeien in het eigen gezin niet mogelijk is. De tweede grafiek geeft de kosten weer.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Uit de grafiek met aantallen is duidelijk een daling in het aantal jeugdigen in verblijf te zien tussen 2022 en 2023. Deze afname hangt vooral samen met de invoering van het woonplaatsbeginsel in 2022. Sinds die wijziging is niet langer de gemeente waar een jeugdige verblijft verantwoordelijk voor de kosten, maar de gemeente van herkomst. Omdat in de gemeente Barneveld relatief veel verblijfsvoorzieningen zijn, is het aantal jeugdigen waarvoor Barneveld financieel verantwoordelijk is daardoor afgenomen.

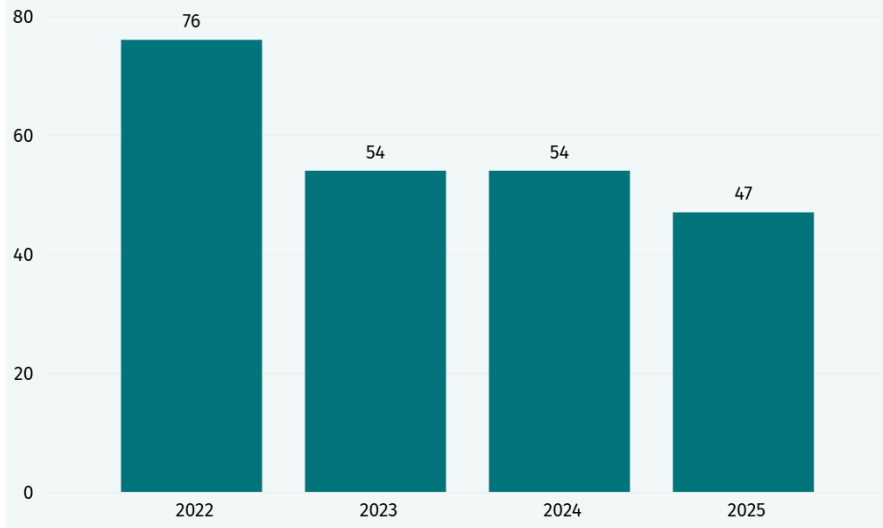
Dat de kosten ondanks de lagere aantallen toch zijn gestegen, komt deels door de algemene loon- en prijsontwikkelingen. Daarnaast spelen veranderingen in de organisatie van woongroepen mee, zoals het werken met kleinere groepen, wat meer personele inzet per jongere vraagt en daarmee hogere kosten met zich meebrengt.

Jeugd - Verblijf pleegzorg

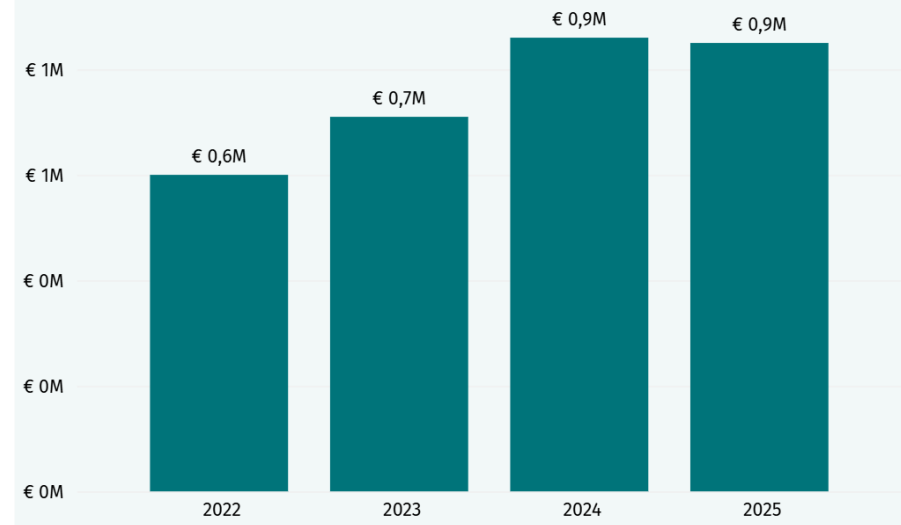
Toelichting

De volgende twee grafieken gaan over het gebruik en de kosten van pleegzorg. Pleegzorg biedt kinderen en jongeren een veilige en stabiele woon- en opvoedsituatie wanneer dit thuis niet mogelijk is. In pleeggezinnen krijgen zij de ondersteuning die ze nodig hebben, terwijl er nauw wordt samengewerkt met ouders en betrokken professionals.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

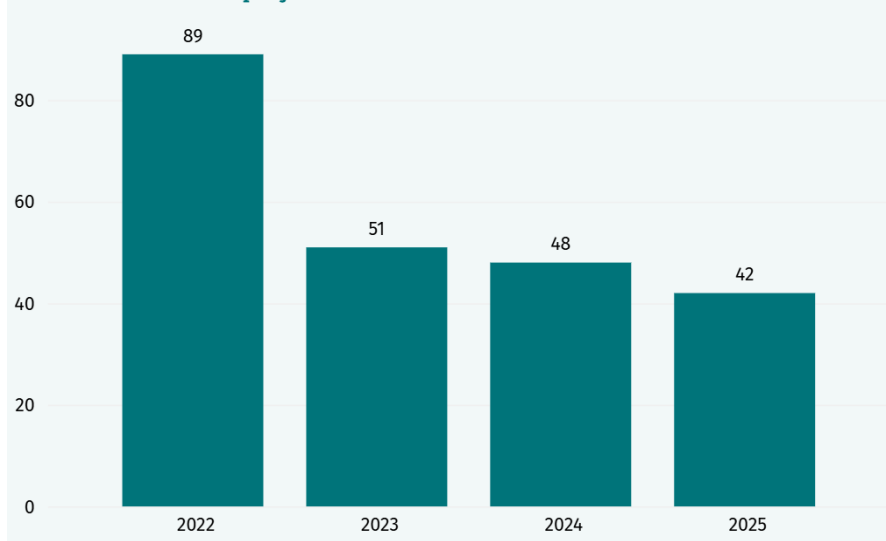
Het aantal pleegzorgplaatsingen is de afgelopen jaren afgenomen, wat volgens onze uitgangspunten een onwenselijke ontwikkeling is. Pleegzorg is vaak de meest passende en minst ingrijpende vorm van hulp wanneer kinderen niet thuis kunnen opgroeien, omdat het hen een stabiele gezinssituatie, emotionele veiligheid en een betere ontwikkeling biedt. De daling laat zien dat het nodig is om pleegzorg aantrekkelijker en beter beschikbaar te maken en pleeggezinnen voldoende te ondersteunen, zodat zoveel mogelijk kinderen in een gezinsomgeving kunnen opgroeien.

Jeugd - Verblijf residentieel

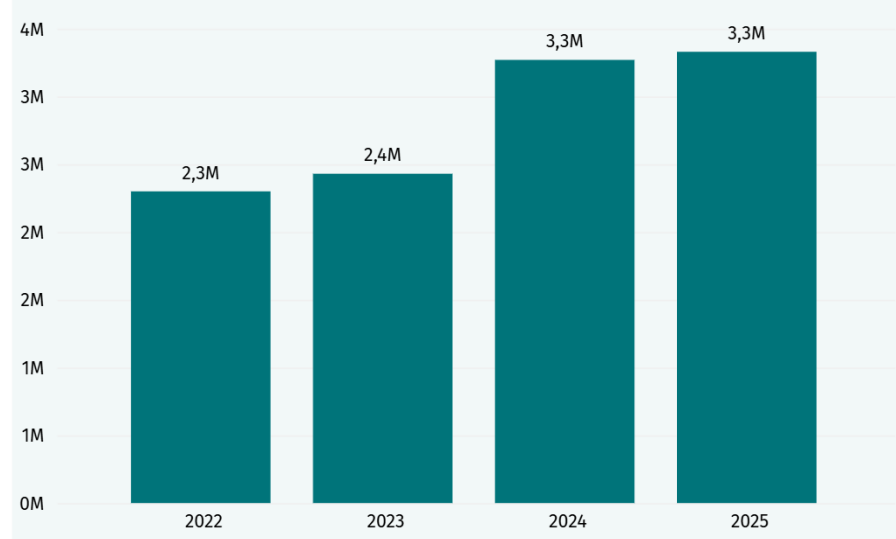
Toelichting

Residentieel jeugdhulpverblijf is een vorm van jeugdhulp waarbij een jongere tijdelijk in een professionele woonomgeving verblijft omdat opgroeien thuis (even) niet mogelijk of veilig is. De begeleiding is 24/7 aanwezig en richt zich op veiligheid, stabiliteit en ontwikkeling. De volgende twee grafieken gaan over het gebruik en de kosten.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

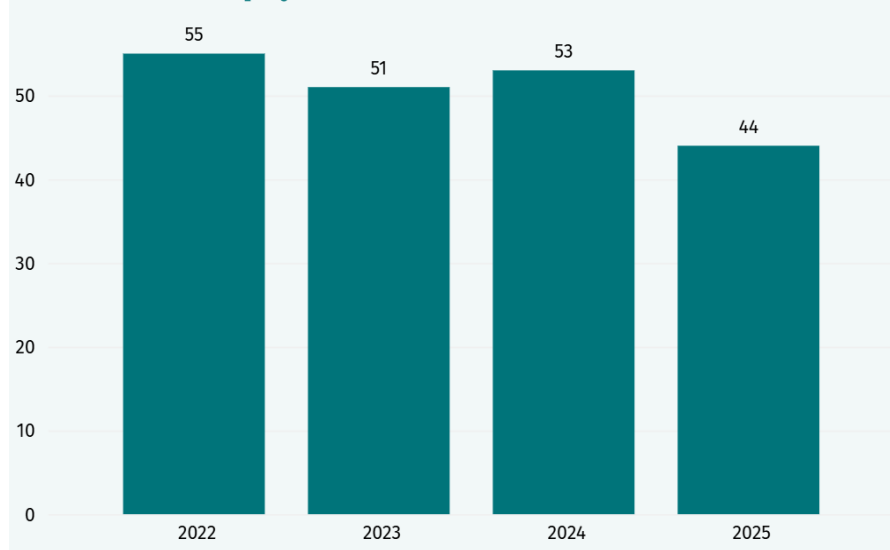
Het aantal jeugdigen neemt al jaren af, al is deze daling de afgelopen twee jaar gestabiliseerd. De kosten bleven in de eerste twee jaar gelijk, maar zijn daarna jaarlijks gestegen. Een belangrijke oorzaak is dat jeugdigen binnen woongroepen tegenwoordig in kleinere groepen worden geplaatst. Dit komt de kwaliteit van de zorg ten goede, maar zorgt tegelijkertijd voor hogere kosten, omdat kleinere groepen meer inzet van personeel per jongere vragen.

Jeugd - Verblijf overig

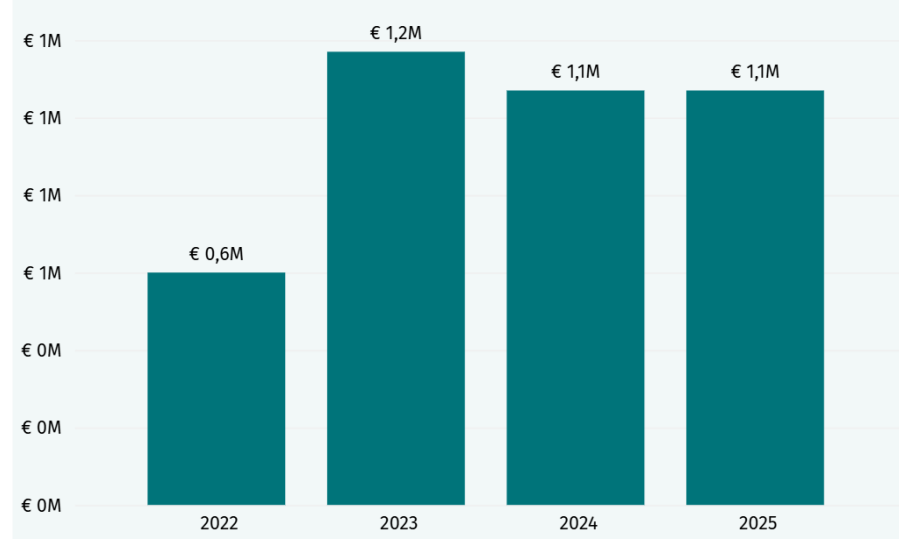
Toelichting

Afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek zijn verschillende vormen van verblijf mogelijk. Behalve de al genoemde vormen zijn er ook verblijfsvoorzieningen die minder vaak voorkomen en waarvoor slechts een beperkt aantal plekken nodig is. Deze zijn hier samengevoegd en omvatten crisisverblijf, klinisch verblijf binnen de GGZ, JeugdzorgPlus en logeeropvang. De volgende twee grafieken geven het gebruik en de kosten weer.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Het aantal jeugdigen en de kosten in crisisverblijf laten sterke fluctuaties zien, wat mede te verklaren is door de relatief kleine aantallen. In het afgelopen jaar is hierbij opnieuw een afname zichtbaar. Het klinisch verblijf binnen de GGZ vertoont al meerdere jaren een dalende trend, zowel in aantallen als in kosten. Ook binnen de JeugdzorgPlus gaat het om kleine aantallen jeugdigen, die bovendien sterk wisselen per jaar. De kosten nemen wel toe, wat samenhangt met de opvang in kleinere groepen. De aantallen en kosten binnen de logeeropvang zijn daarentegen redelijk stabiel en laten over de tijd weinig veranderingen zien.

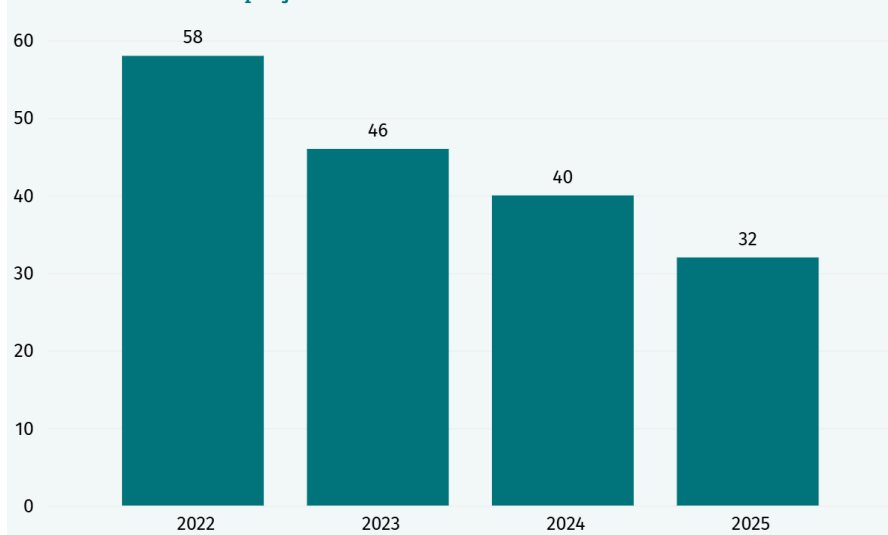
Jeugd - PGB

Toelichting

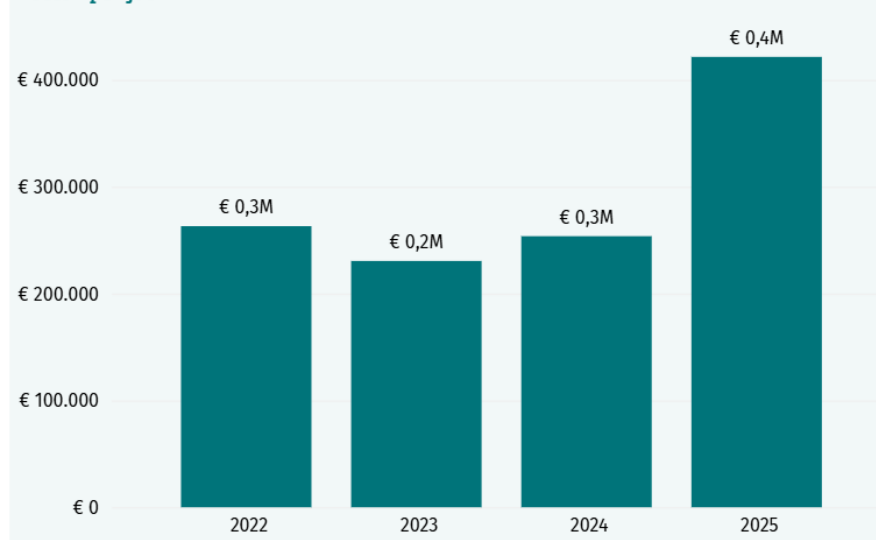
De volgende twee grafieken gaan over het Persoonsgebonden Budget (PGB) voor jeugdigen. Dit is een budget waarmee ouders/verzorgers (of de jeugdige zelf, als dat mogelijk is) zelf jeugdhulp kunnen inkopen. Het PGB is een alternatief voor zorg in natura, waarbij de gemeente de zorg regelt. Met een PGB krijgen ouders en jeugdigen eigen regie over wie de zorg levert, wanneer en op welke manier. De volgende twee grafieken geven het aantal unieke cliënten en de kosten weer.

Ons uitgangspunt is dat wij bij voorkeur zorg in natura inzetten en terughoudend zijn met het verstrekken van persoonsgebonden budgetten (PGB's). Als zorg in natura mogelijk is, gaan wij ervan uit dat hiermee passende en toereikende zorg beschikbaar is, die door de gemeente zorgvuldig is ingekocht. Op deze manier kunnen wij de kwaliteit en samenhang van de zorg zo goed mogelijk borgen.

Aantal unieke cliënten per jaar

Kosten per jaar

Duiding

Door de jaren heen is een daling zichtbaar in het aantal jeugdigen dat jeugdhulp ontvangt via een PGB. Terwijl de bijbehorende kosten enkele jaren nagenoeg gelijk bleven, zijn deze het afgelopen jaar aanzienlijk gestegen. Dit komt doordat een klein aantal jeugdigen dure zorg ontvangt die (nog) niet is ingekocht en daarom via een PGB wordt gefinancierd.

Jeugd - Conclusies

Stabiel gebruik, maar oplopende jeugdhulpkosten

Het gebruik van jeugdhulp in de gemeente blijft de afgelopen periode grotendeels stabiel. Het aantal kinderen en jongeren dat ondersteuning ontvangt neemt nauwelijks toe en blijft iets onder de regionale ontwikkeling. Tegelijkertijd is er sprake van een duidelijke stijging van de kosten.

Kostenstijging door intensievere en duurdere zorg

Deze kostenstijging wordt vooral veroorzaakt door externe en inhoudelijke factoren. Zo hebben inflatie en hogere tarieven van zorgaanbieders een groot effect. Daarnaast wordt jeugdhulp intensiever en langduriger ingezet: jeugdigen krijgen meer uren hulp per week en zorgtrajecten duren langer. Bij verblijf zien we dat jeugdigen steeds vaker in kleinschalige woongroepen worden geplaatst. Dit draagt bij aan de kwaliteit en veiligheid van de zorg, maar leidt ook tot hogere personeelskosten per jeugdige.

Verschuiving van verblijf naar ambulante hulp

Binnen het zorgaanbod is er een verschuiving zichtbaar van verblijf naar ambulante hulp. Het aantal jeugdigen in verblijf neemt af, terwijl het ambulante gebruik licht toeneemt. Deze ontwikkeling past binnen het ingezette beleid, maar leidt niet automatisch tot lagere uitgaven.

Preventie en langetermijneffecten

De gemeente zet via het lokaal plan en de visie op het sociaal domein nadrukkelijk in op preventie, bestaanszekerheid en domeinoverstijgend werken. Ontwikkelingen in het preventieve veld hebben invloed op de vraag naar jeugdhulp, maar deze effecten zijn vooral op de langere termijn zichtbaar.

Participatie

De gemeente Barneveld ondersteunt inwoners op het gebied van participatie en inkomen wanneer zij (tijdelijk) niet in staat zijn om zelfstandig rond te komen of mee te doen in de samenleving. Deze ondersteuning is erop gericht om financiële stabiliteit te bevorderen, schulden te voorkomen of op te lossen en inwoners te helpen weer perspectief te krijgen op werk, opleiding of maatschappelijke deelname.

Inhoud van de Participatiewet

De Participatiewet bestaat uit twee onderdelen: rechtmatigheid en doelmatigheid. Rechtmatigheid heeft betrekking op het verstrekken van (aanvullende) uitkeringen voor levensonderhoud en de rechten en plichten voor een inwoner die daarbij horen. Doelmatigheid gaat over de inzet van de gemeente om een inwoner een stap richting betaald werk of een andere vorm van participatie te laten zetten. Dat noemen we ook wel re-integratie en participatie.

Inhoud van de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening

Schuldhelpverlening is de taak van de gemeente om inwoners te helpen schuldproblemen te voorkomen én op te lossen. Er wordt ingezet op preventie, vroegsignalering, het geven van advies en het oplossen van schulden via een schuldregelingstraject.

Doelgroep

De ondersteuning binnen Participatie is bedoeld voor inwoners die door financiële, sociale of persoonlijke omstandigheden niet volledig kunnen meedoen of risico lopen op financiële problemen. Dat kan gaan om mensen met een laag inkomen, inwoners met schulden, werkzoekenden, inwoners

met een arbeidsbeperking of huishoudens die door een ingrijpende gebeurtenis een risico lopen op geldzorgen.

De groep inwoners die ondersteuning ontvangt is de afgelopen jaren veranderd. Naast inwoners die vanwege een bijstandsuitkering gemeentelijke ondersteuning krijgen, zijn er inwoners met een arbeidsbeperking. Zij kunnen niet zelfstandig het minimumloon verdienen of hebben baat bij een beschutte werkplek. Deze inwoners krijgen bijvoorbeeld ondersteuning vanuit de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), het doelgroepregister als onderdeel van de *banenafpraak* of Beschut Participatiewet.

Soorten ondersteuning

Binnen het domein Participatie vallen verschillende vormen van hulp. De belangrijkste categorieën zijn:

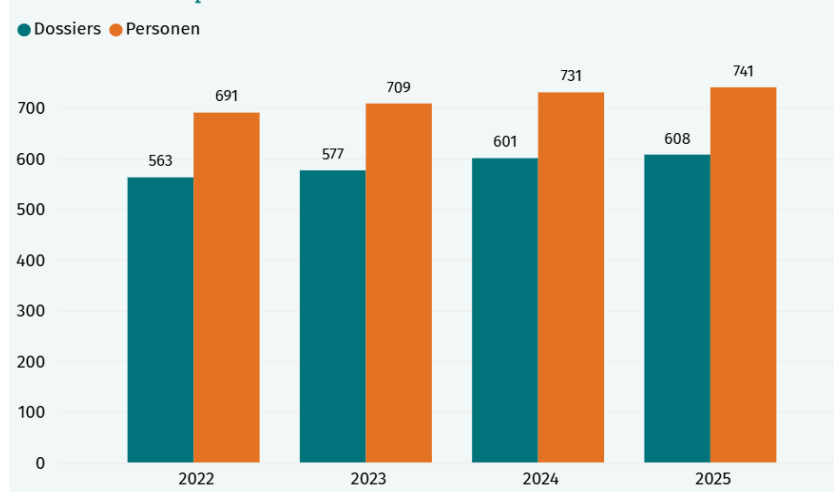
- Inkomensondersteuning, zoals de bijstand en bijzondere bijstand.
- Re-integratie en participatie, waaronder begeleiding naar werk, dagbesteding met arbeidscomponent of maatschappelijke participatie en minimeerregelingen.
- Vroegsignalering van schulden, waarbij signalen van betalingsachterstanden vroeg worden opgepakt om problematische schulden te voorkomen.
- Schuldhelpverlening, zoals advies, coaching, budgetbeheer, schuldregeling en nazorg.

Participatie - Bijstand

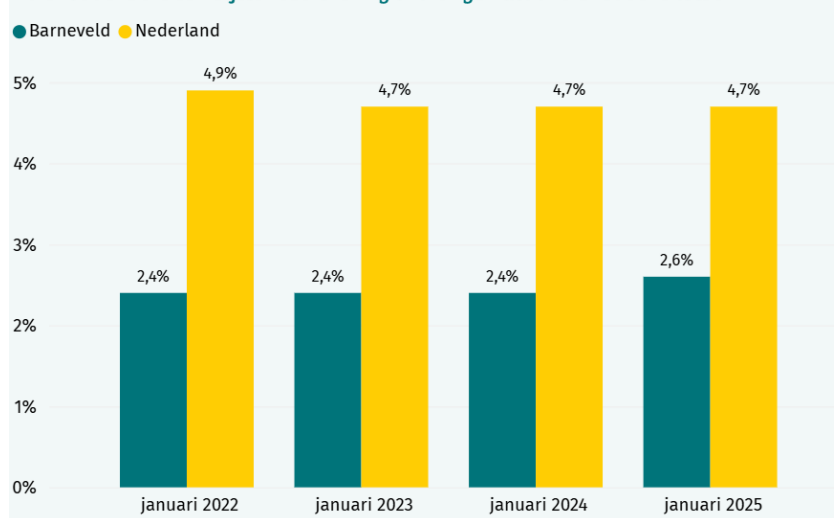
Toelichting

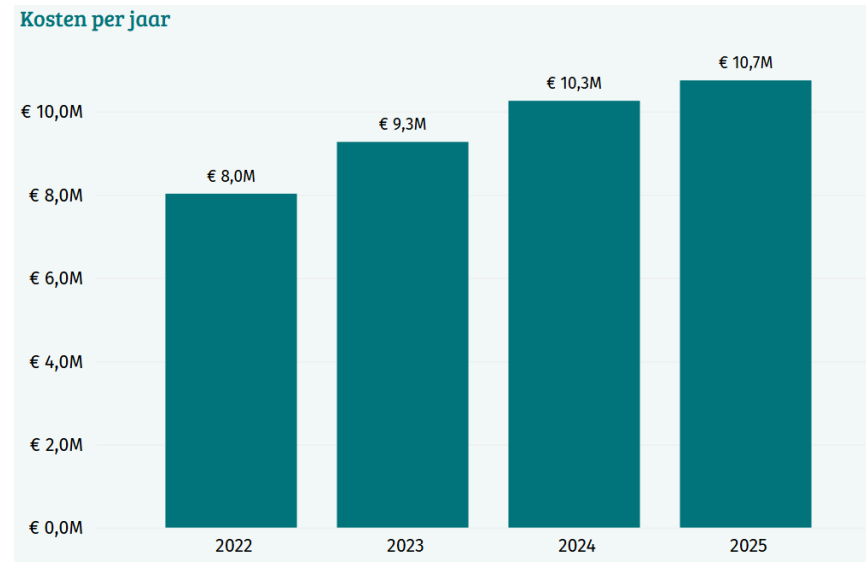
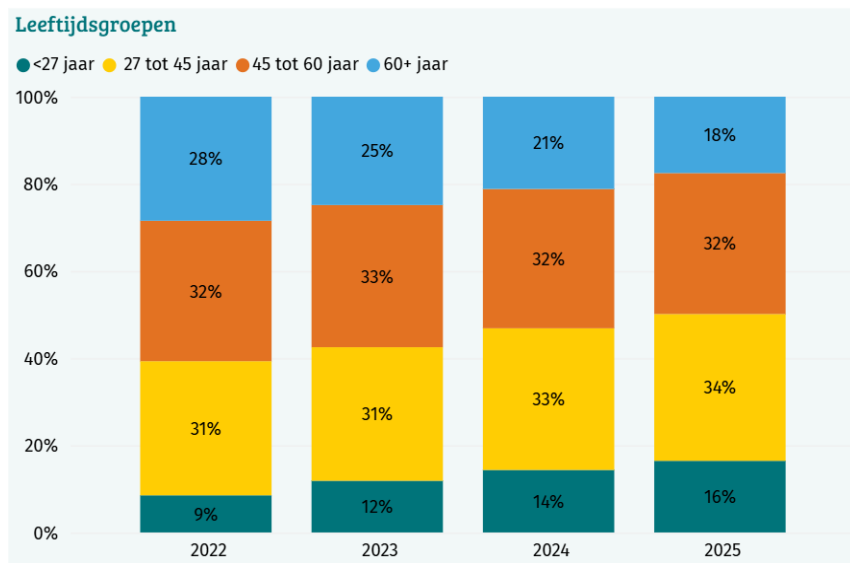
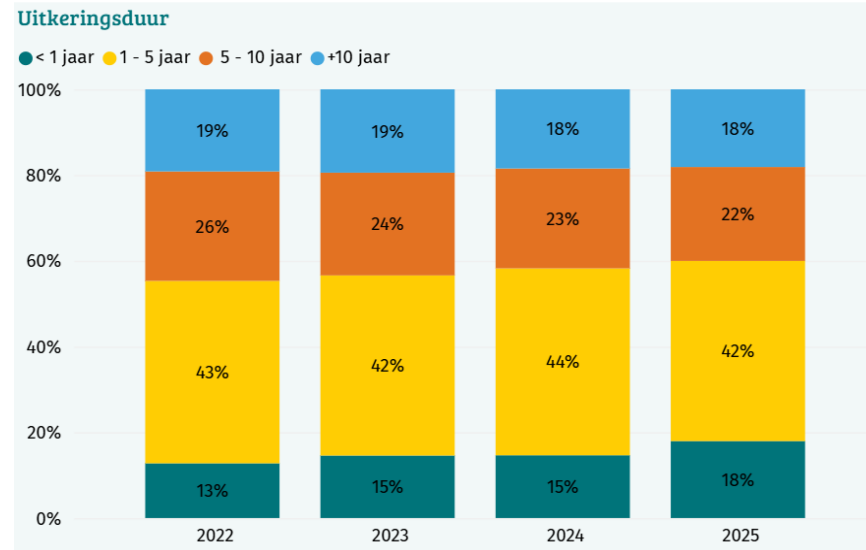
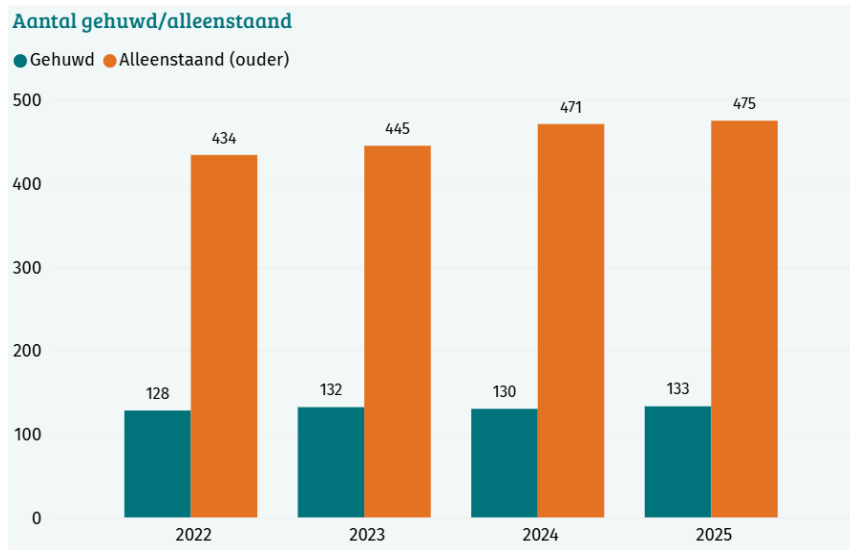
- De grafiek 'Aantal dossiers en personen' laat het aantal personen en huishoudens met een bijstandsuitkering zien, inclusief de huishoudsamenstelling. Daarnaast wordt in de grafiek 'Huishoudens die een bijstandsuitkering ontvangen t.o.v. huishoudens totaal' een vergelijking gemaakt met het landelijke beeld (peildatum: januari van elk jaar).
- De grafiek 'Aantal gehuwd/alleenstaand' geeft de gezinssamenstelling weer. De hoogte van een bijstandsuitkering hangt af van de gezinssamenstelling. Per huishouden wordt één uitkering verstrekt; daarom wordt in de grafieken onderscheid gemaakt tussen het aantal dossiers en het aantal ontvangers. Het genoemde aantal personen betreft volwassenen. Een bijstandsuitkering kan volledig zijn, maar ook een aanvulling op inkomen uit werk tot het bijstandsniveau.
- De grafieken 'Leeftijdsgroepen' en 'Uitkeringsduur' geven weer tot welke leeftijdsgroep ontvangers van een bijstandsuitkering behoren en wat de uitkeringsduur is.
- Gemeenten ontvangen vanuit het Rijk het BUIG-budget, een gebundelde uitkering voor de kosten van levensonderhoud op grond van de Participatiewet, de Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004). Ook de inzet van loonkostensubsidie voor inwoners uit de doelgroep banenafpraak valt hieronder. Het grootste deel van de uitkeringen betreft huishoudens met een (aanvullende) bijstandsuitkering op basis van de Participatiewet. Daarnaast is er een kleinere groep met uitkeringen op grond van het Bbz, IOAZ en IOAW.
- De totale kosten van de Participatiewet worden bepaald door de BUIG-uitgaven te verminderen met de inkomsten uit terugvordering en verhaal. Daarbij is het goed om te beseffen dat terugvorderingen en verhalen vaak betrekking hebben op periodes vóór het jaar waarin de baten daadwerkelijk binnenkomen. Hierdoor kunnen de baten in een bepaald jaar hoger of lager uitvallen dan de feitelijke ontwikkelingen in datzelfde jaar, wat het beeld enigszins kan vertekenen.

Aantal dossiers en personen

Huishoudens die een bijstandsuitkering ontvangen t.o.v. huishoudens totaal

Duiding

- Het 'bijstandsbestand' is in de gemeente Barneveld relatief stabiel. Hierbij is sprake van een lager niveau dan landelijk gemiddeld. In 2025 is wel een lichte stijging ten opzichte van voorgaande jaren te zien. Hiervoor kan geen eenduidige verklaring aangewezen worden, maar het is goed denkbaar dat kleine fluctuaties zich voordoen.
- Inwoners met een korte afstand tot de arbeidsmarkt stromen doorgaans snel weer uit. De verwachting is dat de komende jaren de groep inwoners die hulp nodig heeft bij het behouden van werk doordat zij een arbeidsbeperking hebben toeneemt. Deze groep is de afgelopen jaren al gegroeid, o.a. door het stoppen van de instroom in de Wsw, de beperkte toegang tot de Wajong en de start van de banenafspraken. Ook deze doelgroepen kunnen aanspraak maken op een uitkering wanneer daarvoor aan de voorwaarden wordt voldaan.
- Ook de huishoudsamenstelling van inwoners die een uitkering ontvangen is over de jaren 2022 tot en met 2025 stabiel. Ongeveer een vijfde van de dossiers bestaat uit gehuwden, de overige huishoudens betreft alleenstaanden of alleenstaande ouders.
- We zien dat de groep jongeren tot 27 jaar die een bijstandsuitkering ontvangt de afgelopen jaren toeneemt. Dit is een ontwikkeling die ook landelijk wordt gezien. Dit kan onder andere worden verklaard door de beperktere toegang van de Wajong en het sluiten van de Wsw. Hierdoor melden jongeren die voorheen aanspraak konden maken op een van deze voorzieningen zich voor ondersteuning bij de gemeente. De ondersteuningsvraag van deze jongeren is complexer. Vaak is er sprake van problematiek op meerdere gebieden, waaronder psychische problematiek. Daarnaast is een deel van de jongeren bezig met de inburgering.

Participatie - Re-integratie en participatie

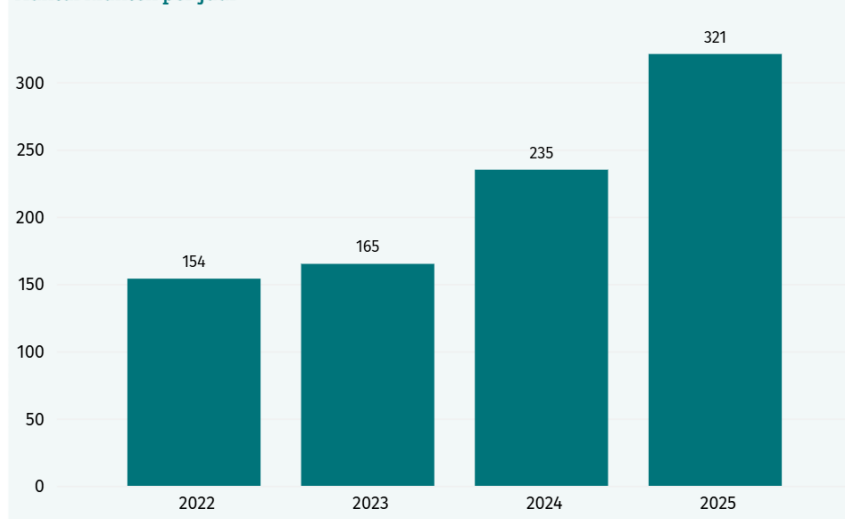
Toelichting

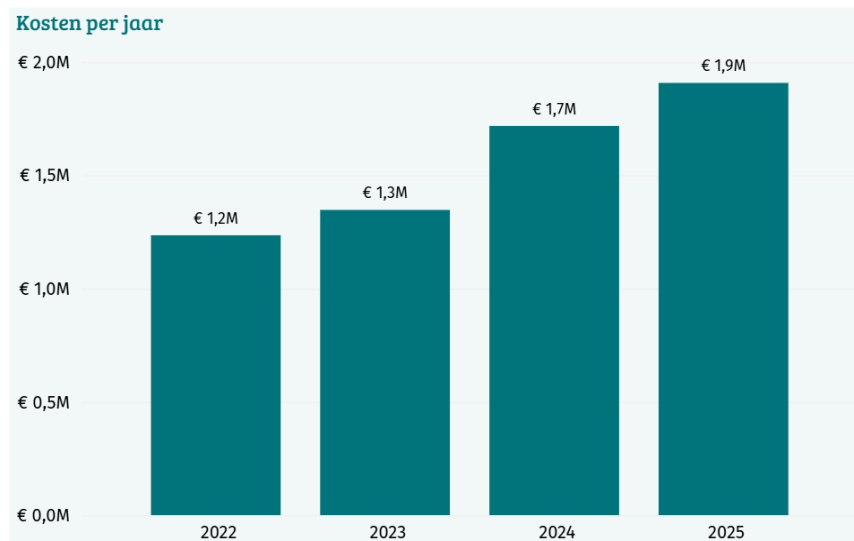
Naast het verstrekken van een (aanvullende) uitkering voor levensonderhoud, wordt vanuit de Participatiewet ondersteuning geboden bij het vinden of behouden van werk. Deze ondersteuning wordt ingezet voor zowel inwoners met een arbeidsbeperking als inwoners met een korte afstand tot de arbeidsmarkt. Dat bestaat bijvoorbeeld uit:

- Loonkostensubsidie
- Jobcoaching
- Andere re-integratie instrumenten, individueel of in groepsverband

De volgende twee grafieken geven het aantal klanten en de kosten per jaar weer.

Aantal klanten per jaar

Duiding

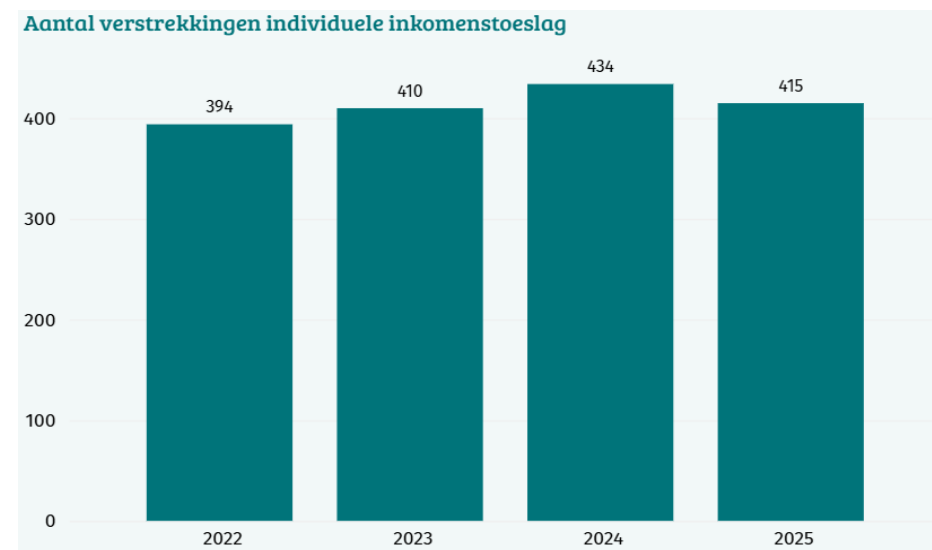
Het overgrote deel van de kosten voor re-integratie wordt besteed aan loonkostensubsidie voor inwoners met een arbeidsbeperking. Daarna volgt jobcoaching. Het restant wordt ingezet op re-integratie instrumenten zoals taalstage, werkervaringsplekken of individueel maatwerk.

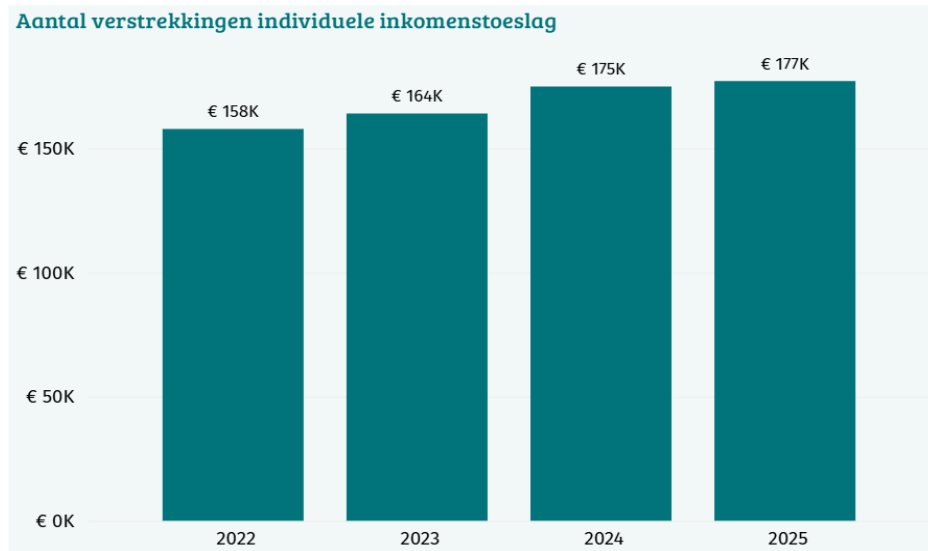
Het gebruik van re-integratie-instrumenten is in de afgelopen jaren toegenomen. Deze ontwikkeling hangt samen met landelijke ontwikkelingen en een toenemende beleidsmatige inzet om inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen bij het vinden en behouden van werk. Ook spelen veranderingen in wet- en regelgeving, zoals de aangescherpte toegang tot de Wajong, een rol, waardoor meer inwoners onder de verantwoordelijkheid van gemeenten vallen. De stijging van de kosten volgt de toename van het gebruik van deze instrumenten.

Participatie - Individuele inkomenstoeslag

Toelichting

De individuele inkomenstoeslag is een vorm van bijzondere bijstand voor inwoners die al langer dan drie jaar een laag inkomen hebben. Zij ontvangen één keer per jaar een bedrag. Inwoners met een bijstandsuitkering krijgen dit automatisch; anderen moeten zelf een aanvraag doen. Wie een inkomen heeft dat iets hoger ligt dan de bijstandsnorm, krijgt een lager bedrag dan iemand die op bijstandsniveau leeft. De volgende grafieken geven het aantal verstrekkingen van individuele inkomenstoeslag en de totale kosten weer.

Duiding

In 2025 daalt het aantal inwoners dat individuele inkomenstoeslag ontvangt licht, terwijl het totale bedrag stabiliseert. Dit komt doordat binnen de groep ontvangers minder mensen een inkomen hebben dat boven de bijstandsnorm ligt. Daardoor verschuift de samenstelling van de groep en stijgt het gemiddelde uitgekeerde bedrag per persoon.

Participatie - Minimaregelingen

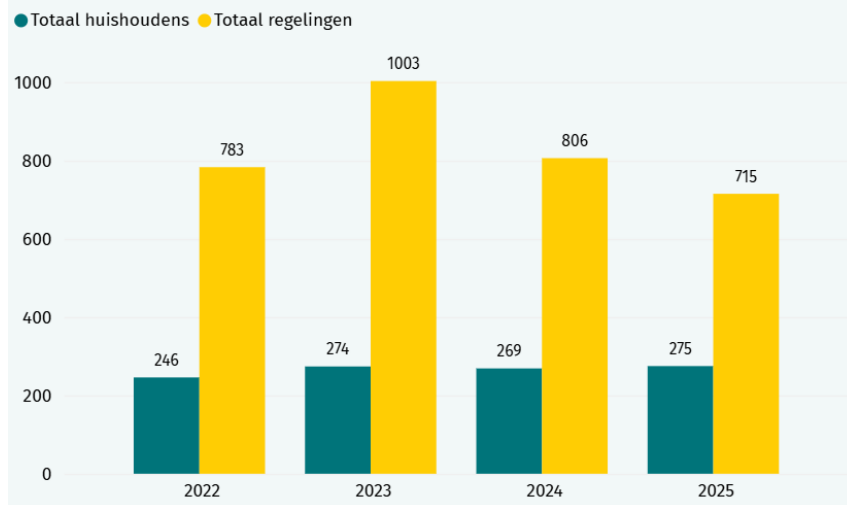
Toelichting

Minimaregelingen zijn voorzieningen die inwoners met een laag inkomen helpen om mee te kunnen doen in de samenleving. Het gaat bijvoorbeeld om een tegemoetkoming voor schoolkosten, deelname aan sport en cultuur, het behalen van zwemdiploma A, een zomerzwemabonnement en een bibliotheekabonnement. De eerste grafiek geeft het aantal huishoudens dat gebruik maakt van minimaregelingen weer én het totaal aantal regelingen dat wordt gebruikt. Een huishouden kan dus gebruik maken van meerdere regelingen.

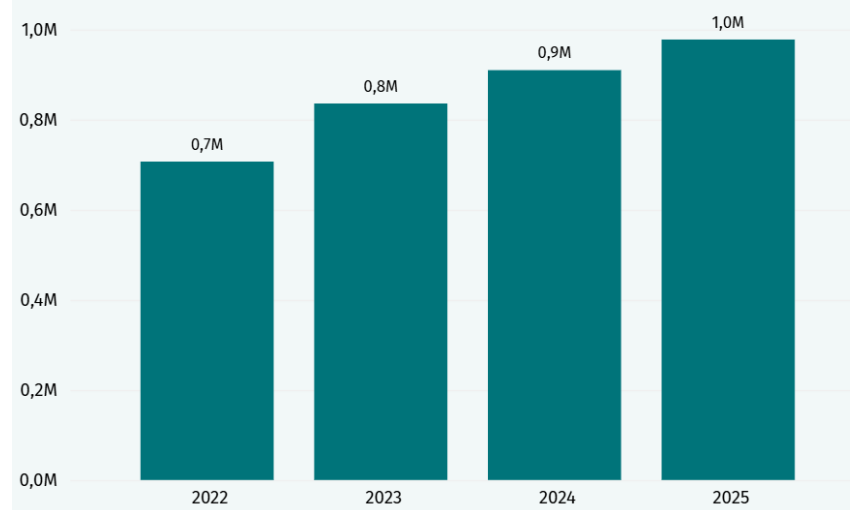
De tweede grafiek gaat over bijzondere bijstand. Dit is een bij wet geregeld vangnet binnen de Participatiewet. Inwoners met een laag inkomen die voor onvoorziene noodzakelijke kosten komen te staan die zij zelf niet kunnen betalen, kunnen dit aanvragen. Een huishouden kan voor meerdere soorten kosten bijzondere bijstand ontvangen. Het aantal verstrekkingen staat dus niet gelijk aan het aantal huishoudens dat bijzondere bijstand ontving.

Financieel werden tot en met 2025 de kosten geregistreerd onder één kostendrager. Daarom is één grafiek opgenomen voor de totale kosten van minimaregelingen en bijzondere bijstand.

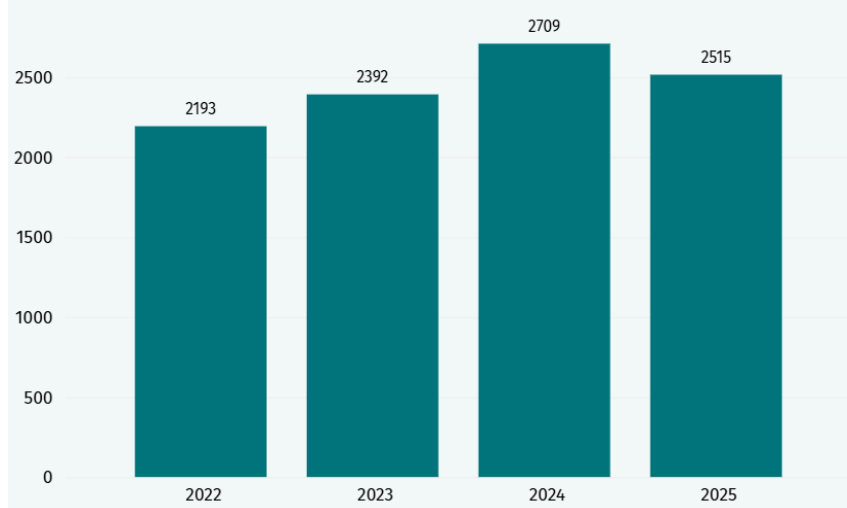
Aantal huishoudens dat gebruik maakt van minimaregelingen

Kosten per jaar

Aantal verstrekkingen bijzondere bijstand

Duiding

Het aantal mensen dat gebruik maakt van minimaregelingen is stabiel. In 2022 is dit lager geweest, als gevolg van corona. In 2023 is er, naast de energietoeslag, een tijdelijke verhoging van de tegemoetkoming in de schoolkosten geweest. En er is in de media landelijk en lokaal veel aandacht geweest voor inkomensondersteunende regelingen. Dit verklaart de piek in 2023 in het totale gebruik van regelingen. In 2025 is de computerregeling gestopt (en de tegemoetkoming schoolkosten structureel verhoogd) en de aanvraagperiode voor het zomerzwembadabonnement door Optisport verkort. Daarmee zijn er nu per huishouden niet 6 maar 5 regelingen. Dit verklaart de daling van het totale aantal in 2025 deels.

Het aantal keer dat bijzondere bijstand is verstrekt, wisselt per jaar. Een groot deel van de uitgaven is voor het bekostigen van beschermingsbewind. Het aantal mensen onder bewind groeit en ook de vergoeding is gestegen.

Participatie - Collectieve zorgverzekering

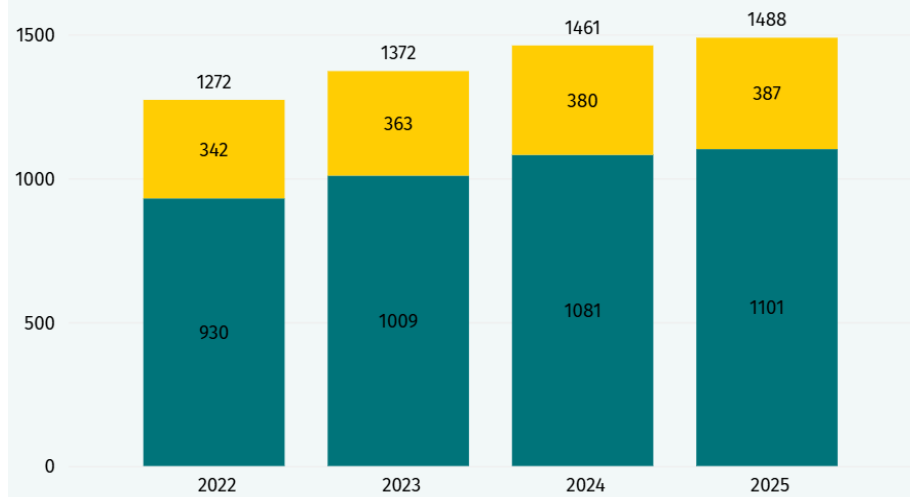
Toelichting

De volgende twee grafieken gaan over het gebruik en de kosten van de collectieve zorgverzekering. De gemeente biedt inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm de mogelijkheid om zich via Menzis collectief te verzekeren voor zorgkosten. Menzis stelt verschillende pakketten beschikbaar, waarbij de gemeente een deel van de maandelijkse premie voor haar rekening neemt. De hoogte van deze bijdrage hangt af van het gekozen pakket en wordt rechtstreeks aan Menzis betaald. Het doel is om passende en betaalbare zorg toegankelijk te houden voor inwoners met een laag inkomen.

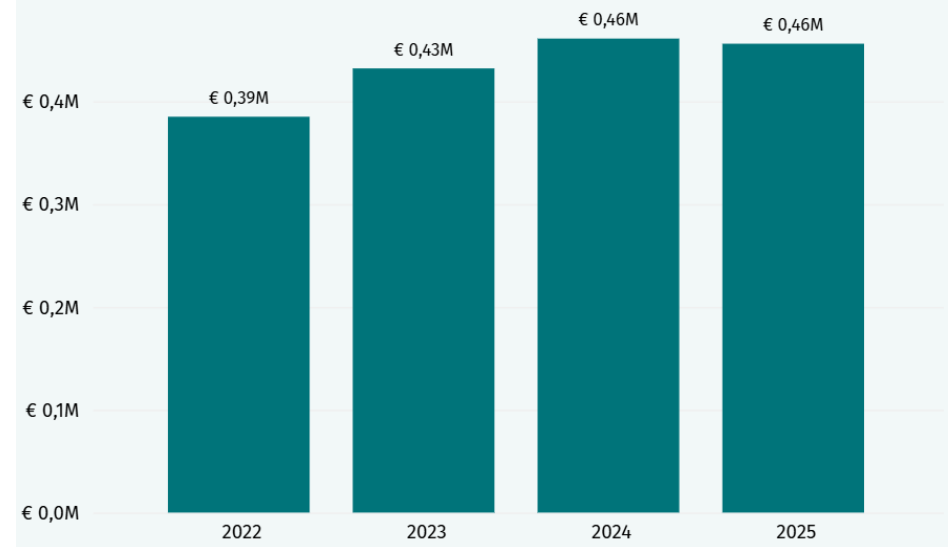
Er is gekozen voor een splitsing van de groep in kinderen en volwassenen. Kinderen zijn altijd gratis meeverzekerd bij de ouders. Voor volwassenen draagt de gemeente maandelijks bij in de premie.

Gebruik collectieve zorgverzekering

● 18+ ● 18-

Kosten per jaar

Duiding

De gemeentelijke bijdrage aan de collectieve zorgverzekering is relatief hoog; Barneveld behoort tot de 25% gemeenten met de hoogste bijdrage. In de afgelopen jaren is het aantal deelnemers aan de collectieve zorgverzekering gestegen.

Ongeveer 60% van de deelnemers kiest voor het meest uitgebreide pakket. Deze groep heeft vaak een bovengemiddeld hoge zorgvraag en/of onvoldoende financiële buffer om onverwachte kosten op te vangen. In dit pakket is de vergoeding het hoogst, mede doordat het wettelijk eigen risico is meeverzekerd.

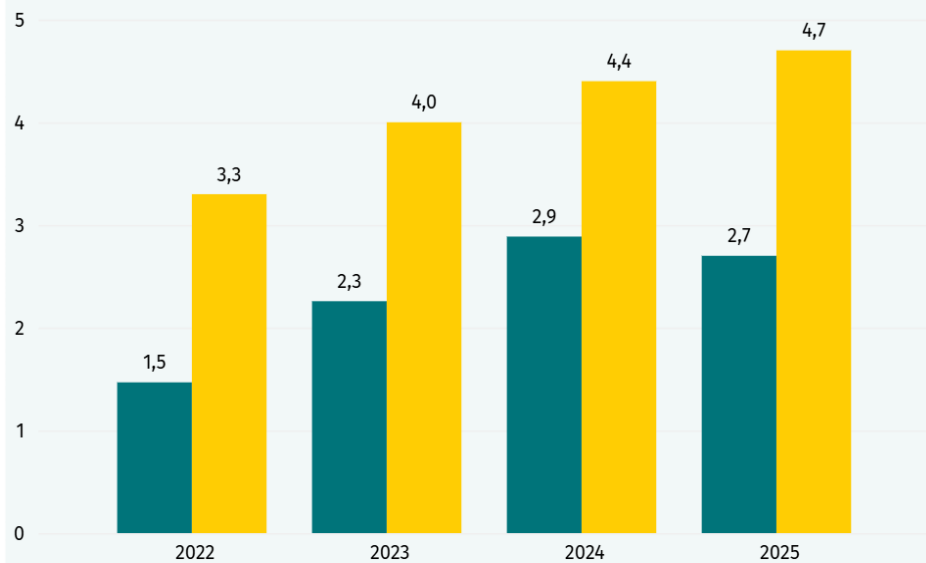
Participatie - Vroegsignalering schulden

Toelichting

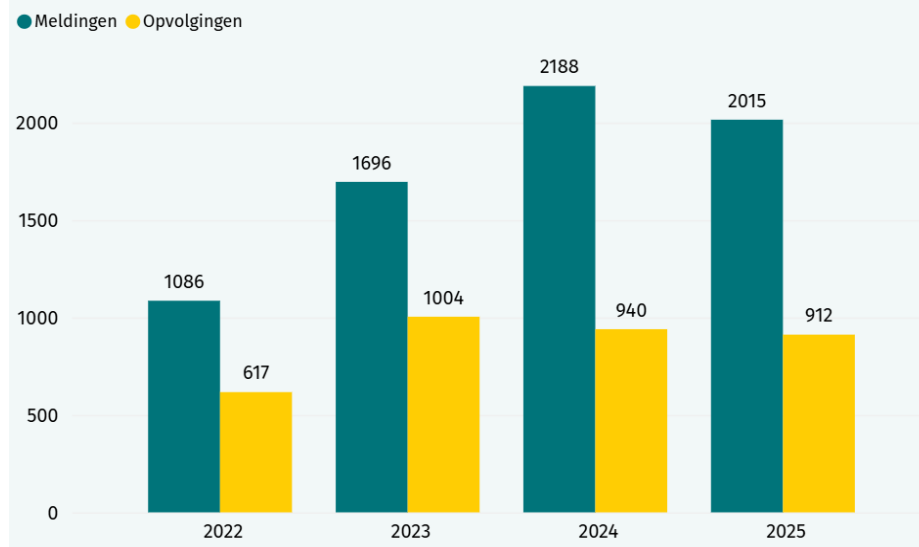
Vroegsignalering van schulden is sinds 2021 wettelijk verankerd in de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs). Verhuurders, zorgverzekeraars en nutsbedrijven melden maandelijks inwoners met betalingsachterstanden bij de gemeente, die deze signalen moet opvolgen. Hiervoor zijn convenanten tussen de gemeente en deze partijen afgesloten. De meeste signalen zijn afkomstig van zorgverzekeraars.

Alle signalen die aan de wettelijke eisen voldoen, worden opgevolgd door een gespreksvoerder schuldhelpverlening, via een huisbezoek, telefonisch, per e-mail of brief, afhankelijk van de prioriteit. Bij huurschulden, jongeren tot 27 jaar en meerdere signalen vindt altijd een (aangekondigd) huisbezoek plaats. Inwoners bepalen zelf of zij gebruikmaken van het hulpaanbod. De volgende twee grafieken tonen het aantal meldingen per maand per 1.000 inwoners en de opvolging daarvan.

Aantal meldingen per maand per 1000 inwoners

Aantal meldingen en opvolgingen

Duiding

Het aantal signalen in de vroegsignalering dat binnenkomt ligt ver beneden landelijk gemiddeld. Dat is al zo vanaf de invoering van vroegsignalering. Deze afwijking wordt langzaam steeds groter, terwijl het aantal convenanten met vroegsignaleerders up-to-date is. Dit is mogelijk te verklaren door:

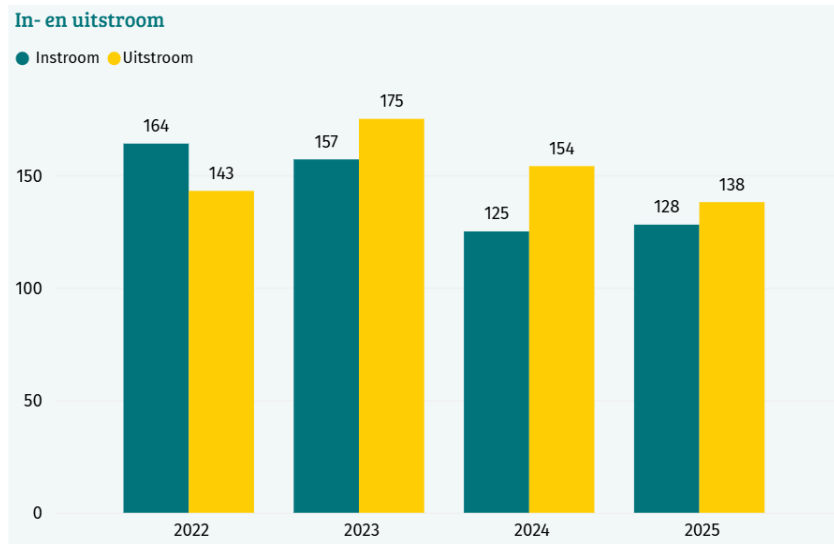
- Een hoger dan gemiddeld inkomensniveau in de gemeente Barneveld.
- Vanaf de invoering van deze taak wordt er hoge prioriteit gegeven aan de opvolging van signalen.
- Groter sociaal vangnet van inwoners.
- Relatief weinig inwoners met een laag inkomen, in lijn met een lage bijstandsdichtheid.

Er is een verschil tussen het aantal signalen en het aantal opvolgingen. In essentie wordt ieder signaal verwerkt, maar het aantal opgevolgde signalen ligt lager doordat er soms meerdere signalen over één huishouden binnenkomen én omdat niet ieder signaal direct tot contact leidt wanneer inwoners zelf aangeven geen ondersteuning te willen. Wanneer inwoners aangeven geen contact te willen, wordt bij aanhoudende signalen pas na drie maanden opnieuw contact gezocht.

Participatie – schuldhulpverlening

Toelichting

De volgende grafiek laat per jaar zowel de instroom in de schuldhulpverlening zien (het aantal inwoners dat zich bij de gemeente meldt) als de uitstroom (het aantal volledig afgeronde hulpvragen). Schuldhulpverlening kan variëren van één enkel adviesgesprek tot het afronden van een meerjarig schuldregelingstraject.

Duiding

Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening neemt de afgelopen jaren af. Daar is geen eenduidige verklaring voor. Mogelijke oorzaken zouden kunnen zijn dat inwoners in 2022 en 2023 tijdelijk extra financiële ruimte hadden door de energietoeslag, dat vroegsignalering intensiever wordt ingezet en opgevolgd, dat het minimabeleid ruimhartig is vormgegeven, dat het wantrouwen in de overheid toeneemt of dat iets minder mensen aangeven moeite te hebben met rondkomen. Dit laatste blijkt uit de GGD monitor waaruit blijkt dat het aandeel inwoners dat moeite heeft met rondkomen is afgenomen: van 14,3% in 2022 naar 11,1% in 2024.

Participatie – conclusies

Veranderende doelgroep

Het aantal huishoudens dat een uitkering ontvangt is relatief stabiel. Wel zien we dat een grotere groep inwoners met een arbeidsbeperking afhankelijk is van ondersteuning bij het vinden of behouden van werk. Voorheen konden inwoners met een arbeidsbeperking voor ondersteuning terecht bij de Wajong of Wsw. Die toegang is nu sterk beperkt. Daardoor is een grotere groep inwoners afhankelijk van ondersteuning door de gemeente.

Meer inwoners met een jonge leeftijd maken gebruik van ondersteuning

Dat de toegang tot Wajong en andere regelingen ingeperkt is, is ook een reden voor de stijging van jongeren met een ondersteuningsvraag. Daarnaast spelen meerdere factoren een rol. Onder jongeren in de bijstand is vaker te zien dat er sprake is van psychische problemen. Dit belemmert de directe uitstroom naar werk of opleiding. Verder volgt een deel van de jongeren een inburgeringstraject, waardoor zij (tijdelijk) afhankelijk zijn van bijstand.

BUIG-financieringsystematiek pakt nadelig uit

Vanuit de BUIG-uitkering financieren we diverse uitkeringen voor levensonderhoud (PW, IOAW, IOAZ, Bbz 2004 levensonderhoud voor startende ondernemers) en de inzet van loonkostensubsidie voor inwoners met een arbeidsbeperking. De hoogte van dit budget is afhankelijk van een landelijk verdeelmodel. Daar hebben we lokaal slechts beperkte invloed op. Dit betekent dat de lasten bij ons hoger zijn dan de baten die we hiervoor ontvangen. Sinds doorontwikkeling van het landelijk verdeelmodel in 2024 is het negatieve verschil wel afgenomen.

Kleiner aantal aanmeldingen schuldhulpverlening

Het aantal aanmeldingen voor schuldhulpverlening is de afgelopen jaren afgenomen. Daar zijn meerdere mogelijke verklaringen voor. Zo kan het komen doordat minder inwoners moeite hebben met rondkomen, onder andere dankzij extra financiële ruimte door de energietoeslag in 2022 en 2023. Ook het eerder bereiken van inwoners via vroegsignalering en een ruimhartiger minimabeleid kan bijdragen aan de daling.